Масса а мехкий пролетареш, вlашаглкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьйл 1923 шера дения ◆ ШИНАРА, 21 ДЕКАБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 152 (6718). ◆ Мах 3 кеп.

ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШ

Советски Социалистически Республикай Союза 60 шу дизара сийна автономни республикашта, крайшта, областашта, городашта, автономни округашта, городскойн юртийн районашта, объединеней, предприятей, организацейн учреждеНейн, колхозийн совхозийн коллективашта юкъе яьржа хиннача Еррироссийски социалистически яхьа итогашка хьажа а хьежа, РСФСР Министрий Совето, Профессиональни Союзий Ерригсоюзни Центральни Совето боаггlаш бола сопам тlайцаб.

КОТБАЬННАРАШ А ЛАЬРХIА РСФСР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ВЦСПС-и КАРАРА КАРА ТЕЛА ЦIЕ БАЙРАКХАШ ЕННАЙ:

Советски Социалистически Республикай Союза 60 шу дизара сийна яьржа хиннача Ерригроссийски социалистически яхье доккхий толамаш дахарахи РСФСР промышленносте экономически социальнин дегlаахара Паччахьалкхен план толаме кхоачашъярахи

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-а

Советски Социалистически Республикай Союза 60 шу дизара сийна яьржа хиннача Ерригроссийски социалистически яхье доккхий толамаш дахарахи РСФСР экономически социальнин дегlаахара Паччахьалкхен план толаме кхоачашъярахи

НОЖАЙ-ЮРТОВСКИ РАЙОНА;

ШАЛИНСКИ МЕХАНИЗИРОВАННИ ЛЕСХОЗА;

«ЧЕЧЕНИНГУШВИНО» ПРОИЗВОДСТВЕННО-СОВХОЗНИ ОБЪЕДИНЕНЕ НАУРСКИ ЧХЬАГIАРА ЗАВОДА;

ВЕДЕНСКИ РАЙОНА С. ОРДЖОНИКИДЗЕ ЦIЕРАГIЧА КОЛХОЗА;

ШАЛИНСКИ РАЙОНА «ПРЕДГОРНЫЙ» ЯХАЧА СОВХОЗА.

БЕЗАМЕ ЙИЙ ШУН КЛУБЕ

«Юрташка бахача наха культурин гlулакхаш делга дlахо тоадарах» бола КПСС ЦК и СССР Министрий Советен сопам хьал а лоацаш дикка тоабьб укх тlехьарча шерашка шоай болх республика культпросветучреждениеша. Къаьстта яз гучадаьлар укх юбилейни шера. Нохч-Гlалгlайчен автономи хьахиина 60 шум ший лоlамагlа яз Россеиа юкъеяха 200 шум дизара юбилейшка кийчлуш а уж цlейш чакхдоахаш а, СССР хьахиина 60 шу дизара накъадолхаш а наьха культурин хьашташ кхоачошдеш, темах актуальни йолеи чулоацам кlоарга болеи тайп-тайпара массови мероприятеш чакхйоахаш, сакъердаме концерташ уттадеш, тематически сайрепаш еш, революце, тlема, къахьегама ветеранашца вlашагlкхетараш деш, хьинаре къахьег Ножай-Юрта, Наьсарен, Ведана, Сунжейска, Магlалбика, Шелковской районий культболхлоша.

Массаза дукха нах гулду саррохьа Ножай-Юртовски районни культура Цlагlа, Магlалбика городской культура Цlагlа. Дубовская яхача юртарча культура Цlагlа. Дийнахьа къа а хьийга, сарахьа салаlа аьнна венача сага хьажа сакъердаме фильмаш да укхаза, хул салаlара тематически сайренаш, болх беш я халхара, къаман оркестра, иллей, художественни дешара, драматически, кхыйола кружокаш. Ладувгlа торо я тайп-тайпарча сакъердамеча лекцешка. Цу гlулакхо тlаоз цу учреждениешта наьха безам, цудухьа массаза а йиза хул уж салаlа баьхкача нахах. Укхаза деша керда газеташ хул, тайп-тайпара истола тlара ловзараш.

Вайна ма харра, юртара духовни вахар хозагlа, дикагlа хул партийни, советски, комсомольски организацеша КПСС XXVI съезда. КПСС ЦК «Идеологически, политико-кхетама болх дlахо тоабарах» болча сопамо дlадеххача бесса юртара культурин болх тоабара гlо дарга. Йоакхо ярга хьежжа. Из тайпа новкъостал хилча болх а дикагlа лел, хьадер а беркатегlа хул. Цу гlулакха дикка новкъостал де торо я моттигерча боахамий а. Иштта, масала, Ножай-Юрта районе клубашта, библиотекашта ремонт еча, уж lаи заманга кийчъеча гlо дир «Путь к коммунизму» яхача колхозо ший чотагlа текущи ремонт яьа Центарой яхача юртарча культура Цlен, «Заветы Ильича» яхача совхозо капитальни ремонт еш тоадаьд Ахкинчу-Борзой, Джугарты, Ялхой-Мокк яхача юрташкара культура Цlенош. Ший боахаме чуйоагlаш мел йолча юрташкарча клубни учреждениешта ремонт еча новкъостал даьд Калинина цlерагlча колхоза. Магlалбика районе яз ремонт еча, костюмаш, сценически оборудовани, культинвентарь эцача новкъостал даьд «Сагопшинский», «Алханчуртский», «Советский» совхозаша. Из тайпа гlо даьдац Наьсарен районерча цхьанна а боахамо, уж тайпа кхоачамбоацараш да республика кхыча районашка а. Цу гlулакхо дlаьхха о гучадоакха юрташкарча культпросветучреждений болх тоабара партийни комитетий, советски а боахамий а органий, профсоюзни а комсомольски а организацей балха юкъе кхоачамбоацараш долга.

«Идеологически, политико-кхетама болх дlахо тоабарах» болча КПСС ЦК сопам тlа белгалдаьккхад советски наьха юкъера образовани а культурни хьал а тоадарга хьежжа дика йоакхо е эза бахача наьха культурни хьашташ кхоачашдара а.

Урус-Мартана, Ачхой-Мартана, Шаьла, Надтеречни, Наурски районий дукхача клубашка, культура Цlеноша болх беш яц художественни самодеятельноста коллективаш, чакхъяхац сакъердаме тематически сайренаш, хилац производстве хьалкалаттарашца, тlема а къахьегама ветеранашцара вlашагlкхетараш. Нохч-Гlалгlайчен цхьайолча кхыча районашка а эсала болх бу агитбригадаша, автоклубаша, къаьстта хlанз. Кхай тlара балхаш чудийрзад. Хlанз дукхагlа болх хьайбай фермашка, механизаторий мастерскешка бе беза. Цар культурни хьашташ дизза кхоачашде декхарийла ба культучреждений балхахой, хlаьта хlанзарчоа из деш дац.

Эсала болх бу Наьсарен, Магlалбика, Надтеречни, Сунженски, Урус-Мартана, Шаьла, кхыйолча районий юрташкарча цхьайолча библиотекаша, кlезига ба цига книжкаш дешараш, хийла дlаяьйла латташ а хул библиотекаш. Кlезига да цига хьаьаца, деша дика книжкаш, цхьараш lоха, керда газет, журнал деша лерттlа моттигаш йоацаш я. Бакъда, ший болх беза а безаш, из болх бе хоаш нах болча дукха дикагlа латт библиотекаш а кхыча культпросветучреждений а болх.

Республика районашка геттара во латт боахамаша стипендеш а хьежадеш культура дешара заведенешка кадрашой деша ухийтарга, КПСС ЦК сопамо дlадехачунга хьежжа боахамий чотагlа культболхлошта доагlача алабеа совгlа ала дулга.

Дала кlезига дене а, де дезар дукхагlа да.

Культпросветучреждений къахьегамхошта иштъа бу кхетама болх тоабара боккха лоархlаме бодаш я. Из кхета а деш цара ялаш доль гlо де деза, царгара доагlар хьадеха а деза.

Практически хьагойт, доагlача тайпара парторганизацеша, юртсоветаша, профсоюзни а комсомольски а организацеша, боахамий культгlолами, культура министерства а моттигерча цун органаша а гlо деш хилча юрташкарча клубашка, библиотекашка аьа нийса белаш ийнна из lеш, царех пагирхоита, баккха наха эстетически, идейно-политически, интернациональни, атеистически кхетам билара кхуврчаш хула.

СССР ХЬАЯЬ 60 ШУ ДИЗАРА НАКЪАДОЛХАШ

Къахьегама цlей долча дийнахьа

СССР 60 шу дизара цlея сийна хетадаь дола Ерригсоюзни коммунистически субботник хьинареча къахьегамца белгалдаьккхара доккхий социалистически декхараш тlаийцадар Грознески локомотивни депо болхлоша. Шоаш денна дош дизза кхоачашдара шоай хьинаря низи кхо ца беш къахьегаш хиннача цар дизза кхоачашдир тlаийца хиина доккхий декхараш. Депо дукха болхлой хилар 18 декабре кхоьача бийдалеи материалийи чотагlа къахьегаш.

СУРТА ТIА: хьинаре къахьегаш ба локомотивни депо болхлой.

З. БАТЧАЕВА сурт.

КОМСАШ ХЬУВКЪАЕРГЬЯ

Комсий бешамашкара балхаш дезадеппа я Надтеречни района «Надтеречный» совхозе яхаш йола Юсупова Залпа. Дийтта шу хьалха араяьннай из цига къахьега. Цу юкъа дика lомаяьй из маьхе йола культура, бокъонца яйзай цун къайленаш. Хlаьта цхьа шу дlа а дахийтадац ший декхараш толаме кхоачаш ца деш. Укх тlехьарча шера гектарникий подрядах къахьегаш я ший дезалашца из хьинар долаш йола кхалсаг. Цо лелаю кхаь гектара тlара комсаш. Доккхий толамаш доахаш дlайолаьй Юсуповас цхьайтталагlа пятилетка а. Цул хьалхарча шера хlара гектара тlара 148 центнер комсаш льхий цо, хlаьта укх шера—108 центнер.

Кхы а дукхагlа ха — барайтталагlа шу да цу совхозе Эльмурзаева Паьтlамата комсаш кхею. Цхьа шу дlадахийтадац цо а цаlи ахи план кхоачаш ца еш. Хlанзале чакхдаьхад цо ший дезалашца гуйран де дезаш дола балхаш: комсий гаьнаш сlа а сlа лаьттана кlалъеххай, кхоачам хиллал хий диллад.

Хlара шера шоай дезалашца комсаш хьувкъаю Т. Ахмадовас, Ш. Байтаевас, М. Идрисовас, Н. Джабиевас, кхьгдукхача комсаш лелаеш болча гектарникаша.

Дукха ха йоацаш Надтеречни района «Озерный» яхача совхозе хиннача шоай хьалхарча слете цар а кхы дукхача гектарникаша а доаш делар пятилетка кхоадагlча шера кхы а дикагlа комсаш хьувкъае.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТА ТIА: Социалистически яхье хьалхалоаца гектарникий (аьрдехьара цхьтехьа) З. Юсупова, Т. Ахмадова, П. Эльмурзаева, Ш. Байтаева, М. Идрисова, Н. Джабиева.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Коммунистически хьисапе...

Ший тайпара къахьегама цlей хилар Нохч-Гlалгlай транспортни управленена чуйоагlача республикерча автотранспортни предприятей болхлошта СССР 60 шу дизара хетадаьча Ерригсоюзни коммунистически субботник хулача денах. 7 эзар саг вар «цlеча шоаттадийнахьа» болх беш. Царех массазарча шоай балха моттигашка къахьегаш хилар пхи эзар саг водителаш, ремонтникаш, инженерно-техническ болхлой. Шоаш тlаийца доккхий социалистически декхараш тlехкхоачаш а деш, 18 декабре цар дlа-хьа дихьар 20 эзар тонн халкъа боахама мовхьаш, дlа-юха вигар кхо бlаь эзар пассажир.

* * *

Гl. Ахриева цlерагlча Назрановски «Электроинструмент» заводе «цlеча шоаттадийнахьа» балха оравьннавар 1220 саг. Царех 560 болхло къахьегама вахте дlа а этта продукци арахеца ловзлар, дукхагlбараш кхоьча бийдала чотагlа къахьегаш а болаш.

Къахьегама цlей долча дийнахьа цар арахийцар 15 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци, цох кхо эзар сома маьха яр нормативно-цlена продукци а йолаш. Эзараш соагй маьха яр паччахьалкхен дикала Знак йолаш арахийца продукци.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СОВГIАТАШ ДIАДАЛАР

Геттара дегаш гlоздаьнна бар селхан «Оргтехника» яхача культура Двореце гулбенна «Грозтрубопроводстрой» треста болхлой. Уж баьхкабар СССР хьаяь 60 шу дизара хетаьча Ерригсоюзни социалистически яхье доккхий толамаш дахарах КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела Цlе байракх ялар дезде.

Торжественни хьале Цlе байракхи диплом дlаделар КПСС Нохч-Гlалгlай обкома секретара М. О. Бузуртанова.

Цlе байракхи диплом дlалуш ше къамаьл деш треста коллектив юбилейни яхье даьхача толамашца дег тlара къоабал а ювцаш, дlахо йолча хана а иштта дика къахьегар ловш ловца баьккхар М. О. Бузуртанова. Шоашта деза совгlат даларах баркал а оалаш, къамаьл дир треста управляюще М. Мугадиева, НГIАССР сийлен гlишлонхочо СМУ-3 электросварщика А. Шпака. № 4 йолча механизаце управлене экскаватора машиниста С. Пузанкова, кхычар.

* * *

Даьхен деза совгlат — КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Цlе байракх диплом дlаелар селхан В. И. Ленина цlерагlча культура Двореце хиннача торжественни собрание КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. И. Семенова Ерригсоюзни социалистически яхье ше сайна йолча гlишлон-монтажни управленешта юкъе хьалхара моттиг яьккхача СМУ-7 коллективана. Белгалдаккха деза из деза совгlат соахка а цуъ деана хилар.

Управлене гlишлоахоша даьхача толамий беза мах беш цув цlи дlаязъяьй хьалкъа боахама карагlдийнарий выставка сийлен Улла тlа.

Шоай балха баьча безача маьха дег тlара баркал а оалаш кхы дlахо а иштта дика къахьега дош делар къамаьл даьча бетонщикий бригадира Н. Бочаева, комплексни бригада бригадира Ю. Никишина, кхычар.

Р. АУШЕВ.

КЕРТТЕРДАР—БЕХКТОКХАМИ ДИСЦИПЛИНЕИ

ХIАРАНЕ ЛОРАДЕ КОЛЛЕКТИВА СИЙ

Коммунистически къахьегама коллектив яха цlи лелаю тха бригада Октябрьски бурувтохара балхни управлене эггара къахнагlчарех цаl я. Цун тlум латт бурувдеттарехи цар гlончехи. Царех дукхагlчар укхаза къахьега гиъо шу гаргга а совгlа а ха я. Хlаьта цхьабараш тхоца цхьана къахьегамен вахарен школа а яьккха хlанз тха управлене а «Грознефть» объединение а кулгалдоча балхаш тlа ба. Цудухьа дуаца безам ба са сан бригада къахьегама традицеех, догцlена къахьегарца, балха тlа санна вахаре а шоашкара дика хьонхам гойтарца хlара денна вар санна шоай коллектива сий лорадечарех. Хlана аьлча, моллагlа деккар кхоачашдеча эламигача а йоккхача а коллективана карагlдаьннача дикачун хам беш санна кхоачамбоацарий, зарцахьарча хlаман бе боагlа мел белга а уж дlахо йодача хана ца хилийтара де доагlар делга а цигара хьадоагlаш доландаь.

Нийса аьл, барт болча мара тонам хилац. Хlаьта вай буйцар юкъара деккар дикагlа кхоачашдаре, Лаьхен беркат совдаккхаре Iелаьара барт ба.

Аз доккхал ду са балха вахача а вахаре дика во иниcделча а санна уплуе хьотта бурувдетар коммунист Нечаев Анатолий Григорьевич, бурувдеттар Ткаченко Валерий Владимирович, [illegible] республика [illegible] Рябов Александр Михайлович [illegible] Рябов Владимир Александрович, [illegible] Черникова Татьяна Васильевна, [illegible] Бочаев Александр Николаевич [illegible]

[illegible]

даьннад 3430 метр кlоарга бурув, шера задане гlа доагlар 3250 метр нолча метта. Цу деррига йиш хилийтар план е тlаийца социалистически декхараш а 18 ноябре кхоачашде. Алха иш бетта кходаьд 379739 сом.

Партийни организаце кулгал а деш, цу даьхъа лоархlаме организаторски кхетамен бола беш хьалхе тха профсоюзни группа а. Хlара дийнахьа бlарчача вахта баьча балха итогеш [illegible]

[illegible]

болаш тlаийцар из. Массаза цунга бlаргь локкаш вар, кlаьта эламига саг юкъьанца хlаман шек воацаш санна лалаш вар, кlаьта цул совгlа ше училище а укказа балха вар а ца хоаш хиина хlама санна хеташ а вар. Бакъда, барт цхьоагlо чlоагlа йолча коллективе ше къалласа саг воацилга, тlаккха гlулакх лоархагlа даьлча шийца бегаш баргболаш боацилга кхета ца дича вергоацача эттар из. Иштта, бригадаца дlатар а венна тlехьагlа ший деккар дизза кхоачашде ваьнна из эскаре гlулакх де накъавакка веза ха хьаlаккдаьчача къаьстта етта хиланlар хона. Бакъда, цига из волаш а цунцара буьзам хадийтанзар. цун дезале долхаш а хилар. Иштта, эскарера юхацlаьвира ча хьаьча ше чаре дерзадаьча гlулакхах къастенлар из.

Ас шу хьалха ши эламига саг вера lаз долча балх ба. Моттигаш хилар шоашиа якар цар дlа ца эцаш, [illegible]

[illegible]

гlа дlабаьаб аьлча нийса турдац хlана аьлча, тханцига кхачалахьа бокъонца бола хлетунашъ хинна дlаэтта мах баэ уж. Хьалха уж болх беш ана нача моттигашка царца юхьанца кlезиг дукха а къахьегга хиннадалара уж цу дем тlа кхоачаргбацар аьнна хет сона. Бакъда, аз лаьхе тхоадаь не хиллара, тха болх аттачарех и бац. Хlаьта етта къа а хьегаш аксамо аьча мийде дага бераш а вай вахаре ниеслуш ма бац. Дисциплинах юкъарча деккарех цу тайпарча нахаха мел дукха lа дуаце а хьабале пайда бац.

Лакха опыт долкха говзара йола инженер Магребов Нико[illegible]

[illegible]

Хlаьта цхьа кlира хьалха № 12 участке наь хьатlабоалебарга хьежаш 1,5 сахьт ца йоле цаьзар. Цхьаьза бlаьи километраш гаьна боахача бурудеттарашта цхьа саттам а [illegible] автомашина йоацаш [illegible] хьалкхьаьчача гучадаьл [illegible] тха тlехьарча бахьане [illegible]

Тха яр санна участкiе [illegible]

[illegible]

СССР хьоаь 60 шу дузош

БІАРЧЧАЧА ЦХЬАН ДЕЗАЛЕ

Ленински къамий политика чакхъяхарах хьахиннача хІамах цаІ — хІанзара Нохч-ГІалгІайче. ТІехьайиса юстара моттиг хиннача, но лоацнача исторически хана-чухь, арахий халкъои вай мехкарча дерригача халкъашел вежарашха новкъостал а деш, социально, экономическ культурни дегІахарахь ла кхаленашкахьа сихха боккха гІа баьккхаб. ЧІоаггІа дегІаяьх республико дукъхача доакъош латта промышленность. Промышлении продукце дукха даьккъах дикъ дакъа еза-йоккхача индустрейз кхоачІ Нохч-ГІалгІайчен халкъа боахамо дукха продукце цхьа даьккъах цІи дакъа промышленность лу.

Белгалдоалаш хІама да хІана промышлении предприятеш Грозне метта, ерригача республике а хьалхьош хилар. Цу боккхача дІархІаме да нохчийн гІалгІайн къамех болча кагирхоша болхлой класса инженерий, технический мутІараш сихха шерде но торо лун хилларах.

Промышлении производства боарам дакха хилар. Інлмана доккхий хІамчи ца багІдуалаш хилар хьахьокх. Лейпциге массала а гуйоал на кулача ярмарке СССР коллективни компоалиена юкъе Нохч-ГІалгІайчен хилъа боахама карагІаьнина раштъ хеталь раздел дукъхьашта хьаелларо я.

Лейпцигски ярмарке гойта оттальча Нохч-ГІалгІайчен продукце дакха мах баьб. Советски павильона барх! экспонатах доккхагІдола дикъ совгІат — дошо медалаши дипломаши — Нохч-ГІалгІай АССР предприятешка хьаяьча экспонаташта деннад.

Нохч-ГІалгІайче экономически дегІаяр кхыча республикашца, краяшца, областашца дикха бувзам ца хилча хила ниш йолаш дацар. Мехкарча шоаттъа совгІча экономически районашчара Нохч-ГІалгІай АССР-е ух техан оборудовани станокаши, машинаш а бийдал а, гІишлон материалаш.

ХІана берригача мехка новкъостал ду вай республике тайп-тайпара объекташ хьалъяра. Масала, город Грозне кердача аэропорта зал хьалъеча дакъа лоа Москверча, Харьковерча, Бакурча, Кисловодскерча специалисташа. Отделка балхаш деш я С. В. Овчаренко керте латта метростроевий бригада. Травертин яха кхера Арменера ух, лабрадорит — Уралера.

Мехкаьтта хІара тоннах боал «Уралмаш-3300» яха нина бола буровой установкаш кхухьийтача свердлов бейн машинашчерий къахьетам. Бурув тохача хана елаш йола утяжелитель Курски Белгородски областий предприятешкара кхухьийт. Осташ Куйбышевера, Пермера, Дрогобычера кхуъ вай бурвавни обсадни турбаш — Азербайджанера, Украинера, Грузера тампонажни цемент — Новороссийскера, Карагандера, Белгородера: газ йокъеча холодильникаш промышлени оборудовани — Таллинера.

Ахриева цІерагІча Назрановски «Электроинструмент» заводо Запорожьера кхухь листовой болат, электродвигателаш саратовцашкхухьийт. Дукха металлоконструкцеш ух Запорожьера, Ждановера, Таганрогера; электрооборудовани — Саранскера, Харьковера, Новосибирскера. Армене кхухьийт ваьна токарни станокаш, электродвигателаш, минерални удобрени.

Вежарашха долча халкъашкара новкъостал кхоачаш болча Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша а шоай оагІонгахьара пайда а молагІа доархІаме декхараш кхоачашдеча вай мехка халкъашта могаш дола пойкъостал дара йолча торонех. Республика къахьегамхоша хьаеча продукце дукха тайпаш мехка 50 экономически районе дІакхухь. Республика машинашъераша арахеца цементировочни насосни агрегаташ, хица хьалттан тІоанаш дохадара йола оборудовани, гаражни оборудовани, мехкдаьттахимически аппаратура, электроинструменташ, тракторни прицепаш, электротехнически оборудовани, технико-экономически хьокхамаш дика долаш йола медицински инструменташ вай Даьхен массе мийнигe потребителашачІоагІа могаеш я.

Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» яхача завода тайп-тайпара продукци дики йоаь ерригача союзни республикашка. Цунца Іалашъеш я Малхбулен СибарегІени ГаьнарчаМалхбоален, Татаре, Башкире, Коми АССР, Дагестана, Пермски, Оренбургски областий, кхыча районий предприятеш. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» яхача заводо Тамбовен Рязанен яхьийтай кроцель йокъаю агрегаташ, заводской болхлоша хьалеча хІамай аргІан парти — Нечерноземья къахьегамхошта.

Грозненски производственни шеййи объединене марка тІалатта бериййи малача навхен кочамаш гІад а бахе эц Волграде, Куйбышеве, мехка кхыча городашка бахача наха.

«Плодопитомническ ий» совхозо Іажаш баьхьийтаб Волгоградски областе. Укх шера шелковчанаша Российски Федерацени кхыча республикаштен йохьийтаргъя мьхерча материала — люцерна ши 300 тонн.

Цул совгІа, «Кавказэнергомонтаж» яхача Къулбаседа Кавказски управлене Грозненски прорабски участка слесарни-монтажникий бригадо лыши турбинаши оттальй Армене, Азербайджане, Дагестане, Юкъерча Азе. ГІийра хьатІаттача мехкаха Туркмене боамбе кханка Грозненски авиапредприяте пилоташа, техникаша, кхыча специалисташа болх бу ер шоллагІа шу да.

Экономически бувзамаш ахкагІа леладу Къулбаседа Кавказь республикашца, крайшца, областашца. Нохч-ГІалгІайчено ХІирашкахьара кхуъ сирда бесаш дола металлаш, серни кислота, чІоагІа сплаваш, мебель, точйи прибораш, шуша банкаш, баракъаш, кога гІирс, дукха кхыйола продукци. Дагестано республикаца кхухьийт автопередвижной мастерскеш. Къоаршой-Черкесе — хьамча-технически хІамаш.

Боккха ниэ болаш йолча вай мехкаьтта чакхдоахача заводашка чакхдаха мехкаьтти кхухьийт вежарашка йолча Дагестано, Ставропольски Краснодарски крайша. Бурув хьувзадеча машиний аргІанара парти яхийтар ухх денношка Къулбаседа ХІирашкахьарча «Росколторга» базана ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» заводо.

Шийй аргІанна республико Къулбаседа-ХІирий производственни мебельни хьу чакхйоахача «Казбек» яхача объединенеш кхухьийт дахчан-тамий Іойкъаш, медицински гарнитураш лаьрхІа бухъ бетта гІандаш. Нохч-ГІалгІайченера шоллагІа бийдал, материалаш, оборудовани кхухь шуна хІамаш эча Орджоникидзевски заводо.

Грозненски бензинаьен дизельни доагорцеп болх бу Къулбаседа Кавказерча лук кхача автомобильни транспортни паркаша. «Дагэлектросельстрой» яхача треста Грозненски механизированни колонна коллективо электрификаци льй Советски районерча Кири яхачеч кхычеч юрташта, хІаьта иштта реконструкци яьй Веданси Нохкай Юртен районий Борзой, Хилкилой, Аллаъбей Шерипово, Урагхой, Пояхха Ваянды, Шаро-Аргун яхача юртий тишача ЛЭПешта.

Ерригсоюзни ударни комсомольски гІишлошка къахьегаш ба Нохч-ГІалгІайчен дукха викалаш. Цар дакъа лоац СибарегІен, ГаьнарчаМалхбоален, Казахстана, мехка кхыча районашкара доккхий гІирсош хьалдеча.

Вай республика викалаша, кхыча республикаша бахийтараша а санна, ерригсоюзни материальни рузкъа ал самдаккхара новкъостал даь на Іеш, къамий культураш, духовни вахар, социальнонравственни маьхаленаш ебаяра гІо а ду.

Массаза а санна, укх тІехьарча шерашка Нохч-ГІалгІайчене карагІдуала башха дика къахьегама толамаш — Советски Союза ерригача республикай къамий народностийн викалаша цхьана хьегача къих хьахиннар. Республике, цун халкъий кхела хинна дог гІолдоакхаш дола хувдамаш Коммунистически парте хьаькъале политика чакхъяхар бахьан долаш да. Ленински Коммунистически партен цун Центральни Комитетен кулгалца дІахо а чІоагІа хьинар айдеина къовсам лоаттабу республика къахьегамхоша КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяр духьа.

СССР хьаяь 60 шу дизара даха ма доагІара нахъдахара кийча еш долча советски къамашен народносташен цхьана хьегача къица, творчески хьинар айдарна хьахьокх шоай вошаьен доттагІален сийлахь-боккха низ, хьамсарча партена гонахьа кхотадалар. ССР Союза экономически низ — халкъий доттагІала материальни лард — чІоагІъе лаьрхІа шоаш кийлар.

Г. ЕРЕЩЕНКО,
Нохч-ГІалгІай историе, социологе, филологе Іилма-токхама институти воккхагІвола Іилман болхло, исторически Іилмай кандидат.

КУЛГАЛДАРГА ХЬЕЖЖА

Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза йиъ шурий фермашта юкъе дукхача шерашка тІехьакхачарех доархІаш яц № 4 йола шурий ферма. Цу бахьан долаш колхоза кулгалхоша дукъхаьа критика йир коллектива, массехкаъза хийцар ферма кулгалхой. Цхьабакъда, гІулакхаш тоалуш дацар. Ферма доакха да дора колхоза. 1981 шу дІа доладуш ферме бериге бетташ хиннача 100 Іаьто дийнаьха лун йола шура 900 килограммага мара дІанхоачаш яцар.

— Цу гІуланза кхы дІахо садетта йиш яцар, хІана аьлча ферма колхоза деш дола ус доакха дар, — яхаш дийц колхоза председатела В. Н. Ясиновска, — тІакха оаха даьрхІар из ферма цІена дІаяьхха. Ца доп дийцар оаха тхоай колхоза правлене. Цхьабакъда, из дувлаш правлене члений барт вІашкабанйар. Дукхаг-бараша кхетадора лерттІа доал дергдолаш, нахана тарлуш, дика специалист кулгалде отташча ферма болх тоаде йиш йолга. Цудухьа колхоза правлене оаха сонам бир ферма дІа на йоаккхаш цхьаькха цхьан шера йита. Тха колхозе болх беш вар фермана кулгалде могаргдолаш на аьнна тхоана хеташ хинна къона специалист Цокиев Руслан. Цудухьа, массаза а раьза хилар фермана кулгалде из хьежаьара.

Иштта, 1981 шера Алханчуртски атагІа уллача № 1 йолча ферме къьчар Цокиева Руслан. Эггара хьалха цунна бІаргадайна сурт ціирча дар. Ферме цхьаккха а порадок яцар. Ферма коа а корисиашка а біеха яр. Гуш дар кхо ца доаккхаш дикка ха яьнналга. ДукхагІйола транспортераш болх беш яцар. ДІалала доакъар долланис а доахан моцала Іехаш латтар. Хьокхамий уаг дикса дар. Гуш дар баьча балха итогаш е эзилга дукхача хана дена дипленилга. Цхьанна доркана хацар ше мел шура яьккхай, хІаьи аьлча цу балха учет делаеш саг яцар ферме. Ер ма дий аьнна бахьан а довцаш цхьабола доркаш балха хьаара ца боалаш моттигаш цаст-каста цийслора. Вешта аьлча, дисциплиний геттара йо яр. Иштта тІехьале а йита дІабахабар ферме хьалха болх беш хинна кулгалхой.

— Ма-дарра дийцача, цха дІакхоачарг бий-хьогІ ферма гІулакхаш тоаде, аьнна шеко йолаш хилар со цкъарчоа, — дувц Руслан. — Цхьабакъда, халонех ихерабенна тІехьашка вала дего а битанцар. Сона хоара коллективна дІадегІал ваха, цах оарцагІбаьхача ферма болх тоалургболга кхетадора.

Иштта за а дир Руслана. Шийй болх дІаболабеш ферма болхлой хьагул а бий царга дІахайтар массава а цхьатарра оарцагІа а аьнна. хІаране шийй декхар бекхтокхаме а хеташ болх беш ца хилча гІулакхаш тоалургдоацилга. Керда вена къона кулгалхо балхах дог лазаш хиларах наха ведалелар, нох тийшар уж. ХІаьта шийх бенна тешам боа а баьяр Руслана. Со кулгалхо ма вий, сона дерригa а дика ма хой аьнна кура а ца воалаш, балха йоккха опыт йолаш болча къахьегамхошка дагаувлар. МоллагІа а кердадар балха юкъедоаладеш хилча из доп ерriга коллектиф хьегул а йийя дуйнар.

Къаьстта боккха теркам тІабохийтар Руслана балхацара яьхка белам совбаккхара. Дика хийцийр цІе уголок. Цигача хьачубаьхеча доаркашта деша массала а керда журналаш, газеташ хулийтар, дІаоттайир телевизор, радиоприемник. Тоадир болхлой къахьегама хьелаш. Кхо, цухаш арапоаха керда транспортераш уйттайир. Доаркашта шийлача хана массаза а дІайха хий хургдолаш цІена яй дІаоттабир. Ферме хІара дийнахьа болх чакхбаьлча ерrига коллектив цІеча уголоке хьагул а еш, баьча балха итогаш йора. Цига дикагІа къахьийгараш белгалбоахар. Цар опыт ерригача а коллектива дІайовзийтар. Цагахьа санна болхачо шийгара гІолат далийтача, из цу саькате дувцар коллектива юкъе. Бехке вар бехктокхаме оар массенне а хьалехар цунгара дакъина тІалат дІадаьккхар. дІахайтар тІехьагІа кхы из цийсдолча цуниx могаргдоацилга.

ХІара денада чакх ме йола ахьс хьалхалеттараш белгалбоахар ахчан премешна. Цар сийна арахецар «молнеш». Уж массенена бІаргагургйолча моттиге хьалтохар. Цудухьа гІулакхаш а тоалала дехаделар ферме. ХІаьта хьокхамаш болх хьабарга хьежжа мара ца хулилга кхетадир. Иштта, ди тІехьа керда къахьегама толамаш доахаш, цийсача цаькъа тІа аьнна, болх бе йоалалар колхоза тІехьатлатташ хинна № 1 йола шурий ферма коллектив. Цах тийшар цоай цилах.

Цудухьа цхьайттаалагІча пятилетка шоллагІча шера социалистически декхараш тІаэцаш коллектива мІйрра дош делир колхоза шурий фермашта юкъе лелаеча социалистически яхьа хьалхара моттиг яккха, аьнна. ХІаьта укх шера шийй дош кхоачашдеш хьа а йоагІа.

ПланагІа дийнахьа пачча-хьалхкхенна дІачулла эзар 1 тонн йолаш. доаркаша шоаш беттача 260 ІаттагарахІара дийнахьа пачча-хьалкхенна дІачулу 1200 килограмм шура. ХІаьта шурий хьоанал баэнени йолчул лаккхагІа а я. Чакхбьшача цхьайтта бетта пачча-хьалкхенга планал совгІа 5 тонн шура йоаха вІашгІехьдаьнад ферма болхлой. Ца толам боаккхача къаьстта хьинаре къахьегарца белгалбаьлар доаркаш Гукаева Тамара, Далаева ПаьтІамат. Цар цу юкъа кхоачашдир укх шера шоаш тІайийца хинна социалистически декхараш. ХІаьта хІанз шера план кхоачаш ца еш цхьаккха а доарка иц ферме. Хьайбай продукци дукхагІа йоаккхача доакъа дакъа лоаш скотникаша Галаев ІиІсас, Алиев Мухьмада. Цхьаккха моттиг цийсъялийтаи цар укх шера хьайбашта хинахьа доакъар дІа на луш, хий ца мозалеш, цхьдола эшаш долла Іунал на деш.

Дикача къахьегама толамаша пайъайода коллектив СССР хьаль 60 шу дизара. Цо дош деннад укх шера пачча-хьалкхенга шура йохкара план 20 декабре кхоачашъе.

Х. ШАДИЕВ.

КХОАНА — ЭНЕРГЕТИКА ДИ

БЕЛОРУССКИ ССР. СССР хьаль 60 шу дизара сийна тІанйца социалистически декхараш хицал хьалха кхоачашдаьл Белоруссе энергетика флагмана — Лукомльски ГРЭСа дукхача къамех болча цахах латтача коллективо. Кходаьд 6 эзар тонн тарга условни доагор — лаьрхІа хинначул шолла таргга дукхагІа. Доагорa пястерцаш сайца лоттаяра ха довцъяьй, энергоблокашта ремонт ю эв къелигъяьй. Деии буси ца совцаш энергe кхестасш латт Белоруссе, Литва, Латве, РСФСР бІаьш промышлении предприятеш, миллионаш долча цІенoшка кхоач сердаля йовхали.

СУРТА ТІА: Лукомльски ГРЭСа дика гІвола болхлой (аьрдехьара аьттехьа) блока воккхагІвола машинист Медведев Владимир, цеха воккхагІвола машинист Зинкевич Петр, блока воккхагІвола машинист Прокопьев Валентин, смена начальник Герасименко Николай.

А. ЦЕРЛЮКЕВИЧА сурт. ТАСС фотохроника.

СОВГІАТАШ А КИЙЧДАЬ

Энергетика Ди укх шера белгалдоаккх дерригa советски халкъ шайй къахьегама толамашца исторически юбилейга — СССР хьаль 60 шу дизара даха ма доагІара пахъадаха кийчлуш долча хана.

БІарча хьайнача СССР-а къаьст - къаьста хьайнача цун ерригача республикай а экономика цу шерашка массе оагІорахьара дегІайоаласлга социализми коммунизми хьалхара материально-технически бала хьалрах йолча ленински стратеге Іалашдора халкъа боахама дерригача доакъошта шерра электрификаци яра ларда тІа.

Цу стратеге массе оагІув чулоацаш яр ГОЭЛРО плана — «РСФСР электрификаци яра плана» — мехка халкъа боахам дегІаболлабара дунен тІа эггара хьалха йаьххача хинна оттаяь хинна бІарччача паччахьалкхен план.

ГОЭЛРО план хацал хьалха кхоачашъяр мехка экономика дегІайоалаечен халкъа боахама дерригa доакъош технически кхы тІа а кайчдечен доархІамегІара этап а хинна дІаттар.

ГОЭЛРО плана ленински программа чулоацаш хиннача дІахорча пхиннха шерашка Іаландир СССР тІехьабиса мохк хиннача дунен тІа нна болашагІа йолча державаех цаІ а ль дІаоттаелга.

Советски Іаьдал латтача шерашка боарам боахаш дукха йоаккх мехка электроэнергии. Пагахьа санна паччахьа Россе шера эггара дукхагІа йоаккхаш хинна электроэнергии 2 миллиард киловатт-сахьат хиннаяле, 1980 шера СССР-е яьккхай 1294 миллиард киловатт - сахьат электроэнерги. 1981 — 1985 шерашка СССР экономически социальни дегІайоалалара пачча-хьалкхен плана тІа оттадаьд 1985 шера 1555 миллиард киловатт - сахьат электроэнерги йоаккхилга. Іилма - технически революце замалахьа ленински электрификаце боккха тІа бахаро йиш хилийтай мехка экономика дегІайоалалара боарам а цун технически прогресса боарам а лакхбе. Вай мохк дунен тІа цаІ мара бац шийй энергоресурсай чотах электроэнергетика дегІа ухаш.

Берригача мехка энергетика дегІахарах онлаюл вай Нохч - ГІалгІайчен энергетика а.

Грозненски энергосистемо 1981 шера льккха электроэнерги 1,5-зза дукхагІа хилар 1913 шера ерригача Россе яьккхачул.

Шолхала энерги дІахецаргта дилача Къулбаседа Кавказе хьалхара моттиг лоац Грозэнерго системо.

КПСС XXVI съезден партен Центральни Комитета дІахорча Пленумий исторически решенеш чакх а йоахаш, Грозэнерго системa болхлоша толаме кхоачашду Нохч - ГІалгІайчен автономе 60 шун на шийй лоІнагІа а Россена юкъеяха 200 шун дизара сийна шоаш тІанйца хинна социалистически декхараш.

Паловни продукце план 100,8 процент кхоачашъяьй, маьхала йоаккхача продукце объем планагІа лаьрхІачул 614 эзар сома тІехьлиннай, шера декхарашка 250 эзар сом лаьрхІача метте.

Къахьегама овсарле 0,8 процент лакхъеннай. Системa коллективо укх шера 11 бетта 3090 эзар тонн условни доагор а кходаьд шийй гІулакхашта 1 миллион киловатт-сахьат совгІа электроэнерги а кхояьй.

Болх бе йолаялийтай 4 трансформаторни подстанци. Хьалъяьй 35—110 киловольт напряжени йола 86 километр 6—10 киловольт напряжени йола 142,3 километр йІаьха электропередачай высоковольтни линеш а 117,1 километр йІаьха распределительни сеташ а.

Грозэнерго энергетикаша доккха дакъа лоац республика юрта боахам дегІабоалайеча. 1981 шера электрификаци яьй 30 кормоцеха, хьалъяьй 327 километр йІаьха электропередачай линеш а распределительни сеташ.

ЦІенхаштта декхараш латт энергетикаша хьалхашка. Эггара хьалха — доагорахи энергехи дукхагІа пхом беш пайда лцара.

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленуме ше къамьел деш, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Ю. В. Андропова уйла тІалхийтар промышленноста балови доакъош дегІадоалалара керттерча проблемашта, эггара хьалха доагорa-энергетически проблемашта а йоэийтаІ. Цо белгалдаьккхар, «...кІорах, Іалама газах, мехкдаьттах, мехкдаьтта продуктех, электрически энергех... дас санна пайда эцар чІоагІа доархІаме хилар. Эггара хьалха цу гІулакхо дІадехаргда энерги кхоеш йола техникен технологи шерра юкъейоалаелга, нормативаш тоаелга, совнагІа дІаахийтарах Іоп цгаш болашагІа дехилга, нормаши лимиташи лакхъелга». Уж дешаш энергетикий балха тІа доархІаме программа а хинна дІаотта деза.

СССР хьаль 60 шу дизара сийна лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа итогех карара мара тела СССР Минэнерго даькъа профсоюза ЦК-ан Цlе байрах сийнай Грозэнерго системана.

Хьинаре къа а хьегаш, хадданза социалистически яхье хьалха латташ хьабоагІа энергетикаш: «Грозэнергоремонт» яхача ремонтно-паладочни предприяте слесарь Решетов Юрий Александрович, ВІашагІтехача Грозненски ТЭЦ-а турбинай воккхагІвола машинист Ульянин Анатолий Михайлович, Малхбоалехьарча электрически сетий предприяте электромонтер Горячев Евгений Александрович, Малхбузехьарча электрически сетий предприяте электромонтер Миронов Михаил Лукьянович, Грозэнерго автобаза водителий бригадир Бугаев Мухтар Магомедович, ТЭЦ-2 турбинни цеха начальник Моргунов Юрий Георгиевич, дукха кхыбараш.

Г. ЯНИН.
«Грозэнерго» РЭУ управляющи.

ТІадоагІача шера чотагІа

«Октябрьнефть» НГДУ мехкдаьттахоша вІашале рапорт деннад пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъярах. Ер шу доладелча денц планал совгІа цар даьккхад 24500 тонн таргга «Іаьржа дошув».

Социалистически яхье хьалха латташ хьаьоагІа Ерандиян Каин Салманович парте латтача цхьоалагІа промысла коллектив. Цо из шера планал совгІа даьккхад 15 эзар тонн совгІа мехкдаьтти.

• • •

Къаьстта дика къахьегама совгІат а кийчдаь, СССР 60 шу дузача цІейна пайъаболх Горячеводски бурув тохара балхой управлене буруадетташ. ЦхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шин шерен укх юбилейни шерен планаш кхоачаш а яь, цкъоалагІча декабре дена тІадоагІача шера чотагІа бурув тохаш ба уж. Ер бутт боалехьа шера планагІа лаьрхІачул совгІа 1300 метр тарга бурув тохаргда цар.

Бурув тохача пайда а ниаш дІайохдийташ йола ка 81 процентага дІакхоачаьй. Цхьа станоница бетта бурув токара сукал совгІа укх хана хиннача ит процент лаккхаьй. Кхоммарах хинна пайда эзараш сомаш да.

Хьалха латташ йолча дукхача буровой коллективаша 1983 шера чотагІа бурув детта массехк бутт баьшаб. Царех я буровой начальникаш Довбенко Анатолий, Тамалов Владимир, Ковалев Дмитрий, Шевченко Юрий, Катаев Джамал, Дравирубов Алексей, Дугаев Іаьла, Дудин Вячеслав, кхыбараш берте латтачи бригадий коллективаш.

В. ДОТМАРЗИЕВ.

ОТЛИЧНИКИЙ СЛЕТ

Укх денбошка Грознерча медицински училища хилар дешархой - отличникий слет. Слете баьхка хилар ВЛКСМ обкома хьалхара секретарь Г. Эльмурзаев, КПСС обкома Іилмай дешара заведенеш [illegible] Гнагдла [illegible] [illegible] Цул совгІа, слете дакъа лакхар Черкий-Балкарейн Къулбаседа - ХІирийн [illegible] Нига [illegible] 200 [illegible]

[illegible] дешара заведенеш [illegible] бар. [illegible] Грозерча медицински училища директора РСФСР [illegible] А. Н. [illegible] Иштта, [illegible] Нохч-ГІалгІай [illegible] университета [illegible] Ш. А. [illegible]

Училища цІерагІа, цун [illegible] телеграммаш [illegible] хилар СССР [illegible] [illegible] Училища ерригача отделенешта [illegible] шу конкурсо толаш [illegible] командаш.

Иштта, дешарашта а [illegible]

Л. ДЖАНХОТОВА

Идеологически къовсамо фронташка

МИЛИТАРИЗМИ МАЛХБУЗЕН ЭКОНОМИЧЕСКИ ГІУЛАКХАШ ТАЛХАРИ

Тъхо шу тарга ха я кхаьча довеннача капитализма механика лъегІ ва дуц дІагадохьхарагІа аьлча, исторе эггара хьалха инфляции балхален цхьаь эта.

Къахат кховчаш болаш доалдь дале а. Іалашмате дукхача информацена обработни ль иле а малхбузехьарча экономисташта хІана а боккхаша хила иц на [illegible] Цун бахьанаш [illegible] мехкдаьтта [illegible] [illegible] «рейганомика» [illegible] [illegible] США а малхбоалехьарча [illegible] социальни программаш [illegible]

[illegible]

уж берто чулоацаш боацача боарамга, товдлоцили отметаи кхоачаш.

ТЕЛХАЧА ГІУЛАКХИЙ КАТАЛИЗАТОР

Милитаризм мел автономни хиннай, цхьа мукьагІара хІама хинна дІаьлтай. Мел шийй производство цо делае [illegible] [illegible] [illegible] «В-1» яхача кердача стратегически бомбардировщика [illegible] 10,7 миллиард доллара [illegible] 100 миллиард доллар [illegible]

[illegible]

[illegible] бомбар [illegible] проект [illegible] Цар тІа дуцаш [illegible]

Марк Твена [illegible]

[illegible] экономисташа. Хила [illegible] хІама [illegible] дерригача дунен экономика машара [illegible]

Эггара аттагІа дола хІана да скептик хилар [illegible]

[illegible]

Г. ПИСАРЕВСКИ, АПН [illegible]

КХАЧАН ПРОГРАММА КХОАЧАШЪЕШ

IАЙ ФЕРМАШКА

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума решенеш ца, цига КПСС ЦК Генеральни секретара Ю. В. Андропова даьча къамаьлацарча положенешцеи выводашцеи хьахьхе а лелаеш, Нохч-ГIалгIайчен хьайбаш леладераша шоай деррига ницкъ тIадерзадаьд Кхачан программо оттадаь дешаш практически кхоачашдара.

Планови заданеш деррига хьокхамашта кхоачаши тIехкхоачаши яр а хьалхагIа дIа ца луш тIаIийса хиина хьайбай продукци пачхьалкхенна дIаллар а духьа лоаттабу къовсам Iахан республика берригача хьайбаш леладерий эгара хьалхарча аргIанара дехкар а хиина дIаотт.

Вай республике кIезига дац карарча шера халача хьалашка а хIана Iаи замалатъа а хьайбайи коа тIарча оалхазарийн продуктивность лакхъяра тIехдика толамаш доахаш, пачхьалкхенга шура, дулх, фуаш, тха доххара шера планови заданеш социалистически дехкараши дикка кхоачашдеш дола хьалха латта боахамаш, фермаш, хьайбаш леладераш.

1982 шера 11 бетта баьча балха итогегIа хьожаве а йоагIаш социалистически яхье хьалхара моттиг хьожаяьй Наьсарен района хьайбаш леладерашта. Хьокхамаш лакх я даь шоллагIа моттиг яьккхай Шаьла района хьайбаш леладераша. Яхье котъльнаргаш лаьрхIай ишта Грозненски района «Кулармский» совхоз, Сунженски района Ленина цIерагIа колхоз, «Ачхой-Мартановский» коа тIарча оалхазарий фабрика, цIераш яьхай хьайбай боахаме хьалхалаттарий — шура дукхагIа йоахарий, хьайбашта дулх дукхагIа тIахеттадолийтарий, хьайбаш тIера ца доалийта Iалашдерийн продуктивность лакхъерний.

11 бетта итогашка хьахьожачох, республика колхозашеи совхозашеи Iалашдаьд дIадахача шера цу ханаца нийсдича дулх 410 тонн дукхагIа доаккхилга. Дулх дукхагIа доаккхача доккха лакъа лоац «Птицепром» яхача треста коа тIара оалхазараш леладеча боахамаша. Коа тIара оалхазараш леладу керда фабрикаши фермаши болх бе йолайлийтарах, коа тIара оалхазараш дикка дукхагIа дебаларах треста боахамаша эзар тонн совгIа е соахкарчул 1,4-заза дукхагIа даьккха коа тIарча оалхазарий дулх. Пятилетка шоллагIа шу дулх дукхагIа а доахаш чакхдоаккхаш доакх «Чеченингушвано», «Плодоовощхоз» яхача объединеней боахамаш колхозий юкъара организацеш.

Дукха йиш йолаш да шура, фуаш, тха енха алсамдоахаш дола дукха боахамаш. Ил я хьайбай продукташ эзара планови леламецо тIайица дехкараши толаме кхоачашдара йола дард.

Хоза а хеташ белгалдаькха дог доагIа, шера планаш юбилейни да хьагIаоттаи — СССР 60 шу дузаш хачал хьалха кхоачашъяр духьа леалеча яхье республика дукхача фермаша, колхозашеи совхозашеи. БIарчача районаша шоай дехкараш хIинале а сийленна кхоачашдаьй шера планаш шоай дехкаре ли совгIа пачхьалкхенга продукци ехкай хилар.

Масала, карарча шера 11 бетта ерригача Наьсарен районо пачхьалкхенга ехкай шера планал совгIа 34 тонн шура. Декабре планал совгIа ехкача кхы а тоъал лакхъергья района фермаша шура йоахара шери объем. Соахкарчул 3 процент дукхагIа шура йоах районо.

Шера планал совгIа 11 бетта шура ехкай Ведана района боахамаша — 76 тонн, Ножай-Юрта района боахамаша — 32 тонн, Советски района боахамаша — 252 тонн е 1,5 шера план кхоачашъяьй.

Шура йоахкара шера планаш толаме кхоачашъяьй Шаьла, Шелковской, Наурски, цхьайолча кхыча районий боахамаша.

Республика бIарчча хьанийцача соахка укх хиина ехкачул дукхагIа 620 тонн шура ехкай. Шаьлен МагIалбикен районашка 17 процент дукхагIа ехкай иа, Ведана — 26 процент, Советски района колхозаша — 2-заза хIана ехкаьц аьнна.

Пачхьалкхено дулх эцара гIулакх дикка тоаденнад дукххача боахамашкеи цхьайолча районашкеи. Соахкарча нийсйича пачхьалкхено дулх эцара объемаш 1 декабрга кхоачаш 280 тонн е пхьа процент лакхъелар. Урус-Мартана района боахамашка дулх эцара объем 7 процент лакхъеннай, Шаьла — 37, МагIалбика — 17 процент. Дикка дукхагIа дехкад дулх Наьсарен района цхьайолча боахамаша.

Республика бIарчча хьанийцача пачхьалкхенга хьакхий дулх доххара объемаш соахкарчул 5 процент лакхъеннай, бежана дулх — 11, коа тIарча оалхазарий дулх доххара — 30 процент. Цу цифраша гIайдуг. ХIаьта а, республикерча цхьайолча районашка, дукххача колхозашка, совхозашка, фермашка хIана а дукха да цIенхаштта кхоачамбоацараши теркал ца деш дисараш.

Юха а шурчй ферман юкъаргья вай. Ачхой-Мартановски района совхозий фермашка пачхьалкхенга дIатедаш йола шура соахкарчул 321 тонн е 8 процент кIезигъяьй, хIаьта шера план кхоачашъяра хьокхам 11 бетта эггара лохагIа цар ба (84 проц.).

Соахкарчул 612 тонн кIезигагIа шура ехкай Грозненски района боахамаша укх шера дIадахача бетташка.

Пачхьалкхенга шура йоахийта Надтеречни, Гудермесски, Сунженски, Урус-Мартановски районий фермашка лохдалара корта бола бахьанаш да а дац е хила йиш я яц.

«Чечингсхотопром» яхача объединене чуоттадаь доахан кховба боахамаш соахка Iайчул дикагIа Iалашдаь да доаккъарашца. Цхьабакъда, оIалла сатоха йиш а йоацаш дулха эшалуш латт укхаза хьайбаш. Грозненски района боахамашка 11 бетта 515 тонн дулх тIаккхийтад е шера планаца нийсдича — 35 процент, хIаьта соахкарчунца нийсдича ахенел а кIезигагIа да из (49 проц.). Ишта хьал да Надтеречни района чуоттадаь доахан кхоабача боахаме а. Объединени бIарчча хьанийцача а дикка кIезигденнад тIадеттадулх.

КПСС ЦК майски ноябрьски (1982 ш.) Пленуми решенеша юртбоахамаш организацешта хьалхашка хьаьд да дехкараш оттадаьд — массе тайпара хьайбай продукташ пхарел пачхьалкхенга йоахарел еррига планови заданеш тешаме кхоачашъелга оIаштIехьдаьккха ца Iеш, хьалхагIа дIа ца луш тIайиса хиина продукци меттоттае а. Колхозийи совхозийи кулгалхошеи специалисташеи цу дешашта цIенхаштта уйла тIаахийтеи уж кхоачашдара практически гIулакхаш чакхдахеи деза.

ХIанз, шу чакхдоалаш, боахамий кулгалхошеи специалисташеи къаьстта теркам тIабахийта беза продукт луш дола доахани коа тIара оалхазараши дебадара задашта. Общественни хьайбай боахам дIахо дегIабоалабара лорд я из. Тахка а техка, боагIаш бола мах бе беза хIара фермерча, хIара боахамерча гIулакхий, доахан дика Iангара дахв, уж тIера ца доалийта хьажа, цар продуктивность лакхъелга Iалашде деза. Дукхьал цу наькъала йиш хулийтаргья Кхачан программа тIа оттадаь дехкараш практически кхоачашде.

А. ТОЛУБАНОВ,
НГIАССР Статуправлене начальника заместитель.

ХЬАЙБАШ КХЫ А ДЕБАДЕ ЛЕРХI

КПСС Назрановски районча VI пленуме хоадам болаш дийнар района юрта боахам дегIабоалабарах. КПСС XXVI съезда решенеши дIадеххача бесса хьайбаш сихдаь дебадарах бола районоа сонах парте Нохч-ГIалгIай обкомо могабаь тIаккцар.

Кхачан программах доала бериат укх шера а хоалуш хила, деза. Эхина парте ял установка кхоачаш а еш, района партийни, советски, бахама органаш парнаIаьнийи дIадодаи кIенгIа а долаш, ма кулла дукхагIа продукция лехкара.

КПСС, Нохч-ГIалгIай обкомо, министрий Совето [illegible] а деш, района [illegible] совхозаша дикача фуд дола 2500 шинар кхы а [illegible] лаьрхад. [illegible] района [illegible] 11325 бежан, царех 2050 латта доахан е долаш. 1983 шера кхи дезн 12 [illegible] [illegible]

[illegible]

Хьалхара дош къастадара хIара боахаме йолча хьайбаш леладеча помещенешка хьешад тхо. Цхьараш тоавьй, вокхарна реконструкци яьй, кхы керда хьагIае лаьрхIад 30 хьайбаш леладу объект. Фермашта тIадолаи наькъаш тоаде, доацача уж дахна лаьрхIад. Уйла яьй оаха хьайбаш леладерий къахьегаме а аекара а хьалан тоадара. Царна лаьрхIа дукха цIеноои хьалде лерхI. ДукхагIйола объенгаш боахама спсобоша хьалъеш я. Цу гIулакх яца средстваш ахьнийцай тхона.

Хьайбаш леладу объекташ сихагIа хьалъяра кхы тIа 400 совгIа гIишлонао сернагIаьинхар. Болх бара салаIара царна мел [illegible] хьалниш Iалашлаьд. Балханара бехам сонбанитара царна [illegible] финнитни тоардаш, кхачан продукташ. Уж бойча настрета агитбригадаш укх концерташ хьбихар, ленинцашь.

[illegible]

дезар тIадола брошюраш кепа а теха, хIара боахама дIадахьнитад. Хьалхашка латтача деша политически маIан довзийташ политино-кхетама болх бу районеа къахьегамхоашта юкъе. Программа кхоачашъеча оперативно кулгаллара районни штаб вIашагIъеллай. Цун кулгалдеш ва КПСС Назрановски района хьалхара секретарь ноӀ. А. А. Микиев. Ишта хадданна тIахьожам лоаттабу парте райкома а райисполкома а хьайбаш леладелга сихдаь дегIанкхвлара.

КПСС райкомо, райисполкомо, общественни организацешa, района берригача къахьегамхоша хьинаре бола бокх хилар хьахьожх цхьайтта бетта итогашa. 20 ноябре районо рапорт дезар пачхьалкхенга шура йоххара шера план кхоачашъярах, 7 декабре кхоачашъяьй дулх доххара план а. Шо чакхдаларехьа планал совгIа йохка лерхI 300 тонн шура, 50 тонн дулх.

[illegible]

К. БАГАЕВ,
КПСС Назрановски райкома...

ДОЗЗОЛ ДЕХЬАРА

Дуне цхьан кIирагIа

КХОХКАМ КIАЬДБАРИ МАШАР ХИЛИЙТАРИ ДУХЬА

Дерригача дунен тIа шерра дездеш да СССР хьаь 60 шу дизар. ВIалла боаргбоацаш дунен халкъашта юкъера лоархIам болаш хIама да Советски пачхьалкхен юбилей. 1922 шера СССР хьаярон из толаме дегIаярон белгалдаьд цхьатарра бокъонаши халкъий доттагIали бахьан долаш, дуне революционни кердадаккхара тIехьа хьалхолаттача аламлено бIаьнерсаишка лоаттабаьча къовсама лоархIаме исторически доаув.

Цо цIаьхха а тешаме хьахьекхар кIанзз Хельсинке КПСС ЦК Политбюро члена СССР Министрий Совета Председатела Н. А. Тихонова Финляндски Республика Президентаца М. Койвистоца хиннача переговораша. Президента М. Койвистос белгалбаьккхар доллача хIамана ларде латта дукхача къамех латта Советски пачхьалкхе хьальр саина волча В. И. Ленина лоархIам, хIаьта СССР делача юбилейца дувзадена советски халкъага моаршал а дайтар.

Ше хьахиначa хьалхарча дийнахьа деиз Советски пачхьалкхе кIаьд на луш а леррагIа а дунен халкъашта юкъерча аренe эггара хьалхарча ленински декретацина Сийлахь-боккхача Октябро дIакхайкаь йола машарен доалахоина дика хиларен стратеги лелаеш хьайоагIа. ХIаьта цхьа бахьан доацаш дац советско-финляндски коммюнике тIа Финляндие пачхьалкхе шийн лоаме хилар могадара хьакъехьарча В. И. Ленина кIал куле яздаьча декрета исторически лоархIам белгалбаккхар. Цу документо лард елла чIоагIдаьд дикача доалахой дараш саина шин мехка юкъера гIулакхаш. 1948 шерарча доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIашагIо дара хьакъехьарча договоро тешаме из Iалаш а деш.

ВIаши тешаш хилар кIоаргделгеи Советски Союзаи Финляндеи юкъера масса оагIорахьара цхьана лeладу гIулакхаш шерделгеи — из ерригача Европе кхерамзлен цхьана гIулакхаш леладелгеи Iалашдара а дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара а поинтоста дели йола континента къулбаселе къа машари стабильности чIоагIъяра йола массаларча лоархIамеча факторех цаI.

Европе машар хулийтара Iалашдара гIулакх деш ба тIехь-тIехьагIа чIоагIагIа вIлуш боагIа континента тIарча дукхача наькъа тIема духьалара болам. ДIадахача кIирагIа Англе, Малхбузен Германе, Шеце, кхыча мехкий горолашкарча ураманен майданаш арабаьлар пхаш эзараш нах, тIема вийтонашта доаш чIоагIагIа духьала бовла дIахьайийде. Стокгольме дукхача цIаьна фаьельца шествия хиннай укх тайпара плакаташ а доллаш «Европа къулбаселе ядерни йоала дола хилийтара ер хьа!», «Ядерни йоалаца Европа [illegible]», «ДIахьа нейтрони йоала а ераракеташ [illegible]». Англе тIема духьалара болам [illegible] Iалашдеш бола 30 эзар совгIа кхалнех американски тема [illegible] дерхIача Гринэм — Коммон яхача йоарча тIема базаца юхе демонстраци еш хоил яьй. Цар чIоагIагIа хьайдийхад [illegible] «Тридеттьюот[illegible]», «Кхоамекх[illegible]», «[illegible]», [illegible]

[illegible]

баьккхаб. Мехка муниципальни хоржамаш доача хана цар чIоагIагIа юхатехай португальски реакци. «Дукхагорбараш шоай хилийтара тIехьара демократически альянс» яхача доал деча блока чуйоагIача буржуазни партешка 42 процент кхаж мара кхьачабац, цу ханнашта царга хиина дукха дукхагIбарий моттиг дIа а йоалаш. Коммунистически парти португальски демократически болам, шоай лоаме баьнда оIашагIтохаш йолча халкъа цхьоагIонна тIехьарча союзага бIарчча мехка гIолла хьанйцача шоай хьалха хиина позици йисай, 21 процент гаргга царга моттигаш а кхоачаш. Португальски компарте кандидаташа котало яьккхай практически лаьрхIача Алентежу яхача къулбехьен провинце ерригача муниципалитеташка. Шийн положени тоаьй 31 процент совгIа моттиг яьккхача социалистическа парте а. Ишта дукха дукхагIа кхажамаш демократически низоашка кхьачад.

Хоржамех хьахиннарий мах беш Португальски коммунистически парте Генеральни секретара А. Куньяла белгалдаьккхад компарте а кхыча оппозиционни низама а парламента хIаннарл состав харжархошта ма хеттара а яц, мехка политически низаи дIанийсдара йоагIача тайпара а яц яхаш яь хиина выводаш нийса хилар бакъдаьд, аьнна. Доал деча парте блок эшар, белгалдаьккхад А. Куньяла, кхы а чIоагIагIа правительство отставке яхийта, парламент дIахена, хана хьалхо парламентски хоржамаш де делаш долга хьахьокхаш хIама хилар, аьнна.

Португальски премьер-министр Ф. Пинту Балсемуя я ше керте латтача буржуазни партей коалице позицеш нарара аьнна хилара дари на дича аьнапац. Цхьабакъда, цо хьалда аьнад парламентски хоржамаш дерздац, хIаьта хоржамий итогаш мичча бесса иле а цуи правительстви Iаьдала керте латтарьи а аьнад. Цу хана империализман низаинен дунен реакцеи ше хьалацийта а гIертаи португальски премьер сихнена визитагIа Шатаьгlахийтача Штаташка ахаи. КIийча йоно тIемa вийчоца повлъостал дергда вйнарча камаьрина дош дешал цунна, хIаьта из гIулакх дару ВIашагIахийтача Штаташа дIанийхад Азорски гIайренаш гIерча СIIA фонарча тIема базех пайда эцара хьакъехьарча сета шeце ха йIаькъелга.

Муниципальни хоржамаш на Португале демократически низама оаькхача сола хоа, Греце, Франце, Шпене, Испане хиина довзаи дола [illegible]

[illegible]

вIашагIтоха деза прогрессивни позицеш йолаш мел дола деррига политически низаш.

«ФЕНТАШ ТIАЧIОАГIЪЮ»

Кхыча мехкашкарча гIулакхий министрий бовраме Брюсселе НАТО Совета сесси чакхъльиначул тIехьагIа США пачхьалкхен секретарь Дж. Шульц американски столице юха ца а водаш Малхбузен Европе гIолла гохессаш хиннав. Из хиннав Бонне, Риме, Париже, Лондоне, Гааге, Мадриде. Цу наькъа комментареш еш американски кепайоазоно къайладихьадац цо леладер Малхбузен союзникашта «фенташ тIачIоагIъе» лаьрхIа хиннилга.

НАТО Совета брюссельски сессе ВIашагIахийттача Штатий дукхагIча даькъе вIаштIехьдаьннад тIема лeлаwашта йола США-на лаьш йола решени шийн партнераштa кхийолла. Цхьаха а чIоагIъяьй, масала, гаьна кхетар юкъерча бoараме дола 600 гаргга американски ядерни ракета Малхбузен Европе дIанийсъяра хьакъехьара решени. Могаьй кердача тIема техника. Малхбузен Европе американски бIунаш дукхагIа хилийтара, химически герла модернизаци яра, и. кх. дI. чотагIа моллагIдар саина дола герз сихха дебаде лаьрхIа йола «Роджерса план» оалаш яр.

Цунца цхьана американски делегаце вIаштIехьдаьннадац шийна хьалхашка мел оттадаь хиина деррига дехкараш чакхдаха. Масала, Дание парламента решени тIанийцай «Першинг-2» яха американски ракеташ Европе оттаярга дIадохийтачох шоашта доагIа дакъа дIа ца луш хана юхасоиаде аьнна. «Цу гIулакхо, — белгалдаьккхад цунца дувзадена «Крисчен Сайенс монитор» яхача газето, — шеко а йоацаш Европерча ядерни герзашта духьала барий болама позици чIоагIъяьй». Бокъонца духьала баьнна хиннаб бойкота политикани Советски Союзаца а кхыча социалистически мехкаща а торговли лелоира дискриминационни доазонаш оттадараш Малхбузен Европа юкъе оа гIерташ ВIашагIахийттача Штаташа леладеча гIулакхашта. Доаццa аьнча, «Нью-Йорк таймса» хоам баьма хиллара, «Малхбулен союзера хьал хIана саина во цIавиха а хиннадац».

Малхбузенъевропейски столицашка «фенташ тIа а чIоагIъеш», Дж. Шульц цIаьха а тарленад царга 1983 шера керда американски ракеташ оттайра йола американски планаш хьалхьдийта. Цхьабакъда, Франс пресса агентства хIам баьма хиллара, Малхбоалене Малхбузеной юкъерча торговле хьакъехьара гIулакхаш тоаде гIерташ цо мел леладаьчох цхьаккхa хIама хилаьдац. Ишта, Париже хиннача пресс-конференце президента Ф. Миттерана аьннад, Франце «цхьаькха а дерзаната цанна экономически торговли политика хьалхаьхийта» дац [illegible]

[illegible]

США. Мехка промышленноста лоархIамегIа долча доаккъошта доккха зе деал кIаьхъенна йолча экономически кризисаш. Заводашкарен фабрикашкарен араяьйсаб миллионаш болхлой гIулакхера нах. Уж кIант къахьегама биржий наIарашкара дIа ца бовлаш, болх бе моттиг шоашта кхачарга дот доахаш бе.

Балхара нах дIа а баьха миташ йоккхий предприятеш дIакъовлар бахьан долаш бIаь эзар совгIа металлургi хьабе болх боацаш вися.

Цхьабакъда, из хало тIа кхаьчай аьнна дехалац йеха бац къахьегамхой. ТIатеIIа къовсам а лоаттабеш бокъочох шоашта доагIар хьалхаш, нах балхара дIабахара духьала выступленеш еш шоай лахара хьаштаьшта дукхала аьнача монополешта наступленеш еш бе уж.

СУРТАШ ТIА: 1. Эзараш бола сталелитейщикаши цар дезари дакъа лоадаш диннаб балхара нах дIабахарах хьабе болх боаца нах дукхагIа хилараш латтарен дуьхьала Джонстаун (Пенсильвание штат) дикиала демонстраце на юкъе.

2. Джонстаунера сталелитейни завода компанIареш тIера а теха дIакъовла Цхьанкха саг воацаш Iаткйна и цуи территорe тIа.

АДН — ТАСС сурташ.

ХЬАШТАШ—ШИННА А ОАГIОН, ПАЙДА—ШИННА А ДАЬНА

Дукха ха йоацаш хилар Бонне Советски Союзаи Германе Федеративни Республикаи вIаши экономически Iилма - технически гIулакхаш леладара йолча Комиссе XI сесси. АПН корреспондента дийхар комиссе балха юкъе дакъа лоацаш хиннача СССР Iилманеи техникани йолча Пачхьалкхен комитета председатела заместителага, Дмитрий Георгиевич Жимеринатара цо массеяк хаттара жоп далар.

— Мишта XI сессе керттера итогаш?

— Массанел хьалхагIа тIехкхьарча шера итогаш йир. Шинна а оагIоно раьза а болаш белгалдаьккхар экономически Iилма - технически областашка вай мехкаша цхьан леладу гIулакхаш бокъонца шоай аха дезача бесса дегIаухаш хилари уж беркате цхьан леладу гIулакхаш дIахо а цу темпагIа лeлар шоаш лоаш хилари. Уйлаш селла цхьатара хилар дIаяздаьд барта боацаш цхьаьнкха хIама а доацаш кулгаш яздаьча итогови документаш тIа.

Пленарни заседанешка хьежар цхьан деча балхий дукхача лостамашка. Раьза а болаш белгалдаьхар вай мехкашта юкъерча торговле боарам дикка сиха дегIаухаш хилар. Къаьстта белгалдаьхар из бийдала материалий чотах иха из Iеш, иштта машиностроене продукци чотах а дегIаухаш хилар. ТIеххьарча тешал ду, вай мохк, ФРГ ио болча, промышленни даькъе дегIабеначa мехко а эффективно пайда ийбе йиш йолча балха овсарле лакха йолча оборудованена экспорт е торо йолаш хилара.

Из сесси белгалйоаккхаш хIама дар, сога хаттача цо болх бaьча хана малхбузенгерманиски оагIоно Сибирь — Малхбузен Европа яха газопровод хьалъяра соглашене условеш кхоачашъе гIерташ ше хилар цIаьхха а хьакхайкадар. Цу тIа а тхона хьалхашка бокъонаша хьадла йола замалени йир советски газ Малхбузен Германе доагора - энергетически баланс тоаяра чIоагIа гIа лоархIаме хургхиларах а шоаш дIаннергйолча газ боарам соглашене тIа тIа яздаьча цифрел тIехбала метаи хиларах а.

— Ховш да, комиссе бола болабалале хьалха энергетикина болча экспертaша шоай хьалхара рабочи вIашагIкхетар [illegible] [illegible]

ла дола а мехкадаьтта. Цудукха дийцар мехкадаьттана метта, из де йиш йолча, кхыча энерги йоаллaла тIамаех пайда ийбарах. Теркам тIабахийта мегаргболаш хIама да, тхоца хьаттача, тайпача кIора цунах хоача доагор даинтара комплекси переработка яр саина йолча энергетика перспективни областе цхьан балхаш де йиш хилар. Малхбузенгерманиски специалистий теркам чIоагIагIа тIаIзар вай мехка техкача эткалаьзойни кандко - ачникя кIора цунах хоачен газ хьасаперен доагор а, хIаьта ишта тайп - тайпара йола химически продукташ а яхара переработка энерготехнологически салаш йолча мехта хьакъехьарча тха тоамо. ХIанзлехьа оттаяй цу гIулакхана хьант долаш йолча ФРГ фирмашца контакташ. Сога хетачох цу лостамагIа деш дола балхаш перспектива дика йолаш да. Иштта аха йиш йолаш хIама дар йоагача сланцашта переработка яр а. Вай мехка йоккха опыт я цу даькъе. Духхьала хьайохахашеха шоаш йолча бесса сланцаш йоагаяр дац аз хуоцар. Советски Iилманхоша оттаяьд царна е йоагIача тайпара переработка аьчул тIехьагIа сланцаех лакха мах бола сланцеви даьтта, газ, химически продукташ аха торо хулийташ йола методи йоагIаш йола оборудовани. Сланций запасаш дунен тIа хьаьметтел кIорачарел а дукхагIа хилар теркал а дах, дукххача мехкаша теркам тIеххийт цу проблемана. Малхбузенгерманиски оагIоно пайдане лаьрхIар цу даькъе цхьана балхаш дар.

Германе Федеративни Республикерча тха коллегий теркам чIоагIагIа тIаIзар кIор боаккхача комплексашта автоматически управлени яра даькъерча советски толамаша. «Рурколе АГ» яхача Малхбузен Германе эггара йоккхагIа йолча объединене хьахайтар цу лостамагIа цхьан балхаш де шие лийча хилар.

Экспертий группа бола [illegible] хиннача [illegible] хьадда йолча [illegible] хIамай [illegible] [illegible]

— ФРГ правительство хуаццаша ха яр XI сесси болх беш хиллар. Корреспондент [illegible]

[illegible]

СССР хьоякь 60 шу дузаш

ВӀАШИ ДӀАЬХИЙДЕШ ДОЛА КЪАМИЙ ЛИТЕРАТУРАШ

40 шу совгӀа ха я «Дружба народов» яхача журнало ше дешарашта советски дунехача къамий литература керда произведенеш дӀайовзийта.

АПН корреспондента Авдеенко Сергея дийхар СССР писателий Союза правлене секретарагара «Дружба народов» яхача журнала керттерча редакторгара Баруздин Сергейгара цхьадолча хаттарашта по жоп делар.

— Тахан вай ала бокъо я, — боах Баруздин Сергея, — советски къамий литература мел дегӀаденад тха журнала публикацеех ха йиш я аьнна.

Ше арадувлача дерригача шерашка 78 меттала язъеча прозаикийи поэтийи произведенеш араяьхай «Дружба народов» яхача журнало ший оагӀош тӀа, ший тираж 240 эзарнега кхоачаьй, бетт-беттa арадувла доладенад. ХӀара шера цу сахьате дӀазц наха къамий писателий произведенеш нахала йоахаш йола журнала тkъаь томах латта приложени.

Халкъаша вӀаши гӀулакхаш лелаеш болча эрсий метта лоархӀам лакхбалар бахьан долаш дукхьала эрсий читатела дийша Ӏац тха журнал тахан: цун гӀонца йовз гуржечоа, масала, литовски проза, хӀаьта узбекийи арманийи поэтий стихаш кхоач белорусски е украински къамех болча стихаш хьаштдарашка.

Тахан хулаш дола хӀама дац эрсий меттала дола «сома» журнал кхыча республикай писателий произведенеш тӀа а йоацаш арадувлар. «Новый мир» яхача журнало арайоах киргиза Айтматов Чингиза лэъаь хӀамаш, «Наш современник» оалачо — чукча Рытхэу Юре язъяраш, «Октябрь» — украинца Мушкетика Юре яраш. ХӀаьта «Дружба народов» оалачо, ший аргӀана, ший оагӀош тӀа арайоах эрсий прозаикийи поэтийи произведенеш: оаха кепайийттай Симонов Константина, Тендряков Владимира, Окуджава Булата, Трифонов Юре, дуккхача кхычаръяраш.

Журнала балха цу тайпара хувцамаш хилара бахьан да къамий литератураш Ӏалаьмате чӀоагӀа дегӀадахкар. Паччахьа Россе дерригa 20 меттала мара хиннадац литература, 1934 шу тӀакхоачаш — 42 меттала. ХӀанз литературин Олимпа тӀадаьннад кхы а ткъаь ялх керда литература. Цхьадолча кагийча къамий шоай йоазув хиннадац дукхьала шовзткъагӀичен шовзткъе иттагӀичен шерашка мара, хӀаьта цар яздархой хӀанзе а шерра дӀабайза ба мехка, масала къулбаседерча майси яхача эӀаммигача къамах вола Санги Владимир.

— ШӀа хезача яздархоех малав шун журналага гӀолла ерригсоюзни литературин орбита тӀа ваьннар?

— Эрсех доацача къаман цхьаннха классик вац тахан журнала тӀа произведенеш ара ца юлаш: украинца Олесь Гончара, киргиза Чингиз Айтматова, аварца Расул Гамзатова, башкира Мустай Карима, балкарца Кайсын Кулиева, калмыка Давид Кугультинова, белоруса Василь Быкова, чукча Юрий Рытхэуна — царна массанена а тахан дуненна а бовзаш болча яздархошта дукхьашха бӀаргаьнай эрсий меттала арайийна шоай произведенеш «Дружба народов» журнала тӀа. Тахан еша йиш я тайп-тайпарча издательствашта арахийна цар сочиненеш, амма эттара хьалха цар произведенешта маьлха дуне гойтараш тхо да.

Оаха доккхал ду тӀеххьарча шерашка журнала тӀа шоай произведенеш араьяхача талант болча яздархоех а. Белорусски литературе ба царех Алесь Адамович, Виктор Козько, эстонски — Эн Ветемаа, Пауль Куусберги, гуржий — Отар Чуладзеи Чабуа Амирэджиби, литовски — Йонас Авижюси Миколас Слуцкиси. Керда талант йола керда яздархой дӀахо гучабувлаш латт эрсий литературе а. «Дружба народов» яхача журнала тӀа араяьнна «Сашка» яхв повесть дар из юкъе ца хинна тахана вай тӀема проза кхоачаш йоаца Вячеслава Кондратьева эггара хьалха язъяь произведени. ДӀадаха шу доладенначa хана кепа тохар оаха къонача яздархчун Александр Круглова йоккха общественни резонанс хьоаьчa хьалхарча повеста.

Кхетадеш да, керда литературни цӀераш гучайовхараш тхо цаӀаш цахилар. СССР яздархой Союза арадоах десткъа журнал. «Дружба народов» дукхьала царех цаӀ мара дац.

— Мишта мах бу Ӏа хӀанзарча этапе советски къамий литература дегӀаяхара боарама?

— Геттара лакха! Стилевии творчески лостамаш дӀаьхий хиларо, говзала боарам лакхбаларо, темашн сюжеташн тайп - тайпара хиларо — цу дерригс а ду къамий литературах ерригсоюзни литературни процесса цунах дӀахада йиш йоацаш дола лоархӀаме дакъа. Хьажаргьа вай, масала, Прибалтика Ӏалаьмате хозача, цӀенача хӀара дош дет тӀара доагӀача эстонски яздархой прозана лоаллаха дерригa хьакъалагӀа, уйла аь дола, долаш дар мара лоархӀаш йоаца, литовций «лаьттара» бытописани. Тернам тӀаозаш хӀама да эстонски литературе эггара хьалха писателий Ян Кросси Энн Ветемаи цӀерашца ювзаенна йола эӀамига исторически повесть санна йола жанр хьахилар.

ХӀаьта мишта шо-шоай тайпара да Закавказера литератураш — хьахинна дукхха ха йола, чӀоагӀденна, йоккхий традицеш йола, дог цӀена хилара, эздела, эхь долаш хилара нравственни проблемаш увттаеш дола литератураш.

ТӀеххьарча итташ шерашка, эша теха беш санна, тоаденна хозденнад белорусски тӀема роман. Скйлахь - боккхача Даймехка тӀемах дет чу дуждаш а бакъдар дувцаш а язду из чакхбьнначул тӀехьагӀа баьраша: Алесь Адамовича, Иван Чигринова, Виктор Козько.

— Мишта йоал произведени журнала оагӀош тӀа? Мел лоархӀам болаш я цу даькъе художественни перевод?

— Цхьа-дале, редколлегена юкъе ба дукха хӀама ца эшшаш мехка ерригача керттерча регионий викалаш, царех дуккха барий йиш я произведенеш оригиналаш уж язъяьча меттала еша. ШоалагӀа - дале, «Дружба народов» арадувл СССР яздархой Союза эгидагӀа. цудухьа юкъарчал доацццаш бувзам лоаттабу Союзерча къамий литературай консультанташца — цар ду квалифицированни гӀо боккхача маьхе а да. КхоалагӀа-дале, тха болаш ба дилла тхоца бувзам бола яздархойи переводчикаши. Лоацца аьлча, керда произведенеш хьахаржара проблема йоацаш я тха. Цхьа бали ба моттиг тоъац, хоадабаь боарам болаш ма дий журнал.

Дувцилга яц, бокка ба художественни перевода лоархӀам. ХӀаьта цу хьакъехьа а боккха опыт я вай мехкамехка арадовлаш дола хӀара кхоалагӀа книжка перевод яь да. Амма из ноккъадиле а, ший слуш я перевoдчика тернам тӀаозаш йола произведени динагӀъяр ца кулаш моттигаш. Цхьала во ю перевод, цудухьа йола произведене къаман колорит, цун шоай тайпара йола башхалонаш. Журнала оагӀош тӀа дискуссеш ю оаха перевода проблемах лаьца. Шеко яц, дукха да укхаза чоалхане хӀамаш. Ард вай, идеально ха беза оригинала мотт. ХӀаьта оаха каст-каста подстрочникашта ю переводаш. Цунца цхьан практика хьакьокх, перевод дика хилар цаьлза мотт дика харах тийша а доацаш произведени наха дӀайовзийта лаьрхӀачун талантах тийша хӀама хилар. Цуна тешал ду Борис Пастернака, Константин Симонова, Андрей Вознесенске, Белла Ахмадулиной Ӏалаьмате дикача переводаша.

— Миштай журнала читательски почта?

— Письмош дукха ух тхога. Ахаш хӀана дац аьнна да царех тираж тӀатохар дехаш. Социологически тохкамаш дича гучадаьннад, нагахьа санна хьалха журнал дешарашта юкъе дукхагӀа бараш «гуманитарни интеллигенцех» бола нах хинна бале, тахан уж болхлой а, юрташка баха нах а, технически интеллигенце викалаш а хилар.

— Ховш да, «Дружба народов» журнало хьалъеш латтача Нурекски ГЭС шефство лаьца хилар. Дуццал, боккъала а, цу гӀулакхах долчча бесса.

— Дикка дага а доацаш хилар из хӀама. Итт шу хьалха, Къулба Таджикистане гидроэлектростанцей каскад хьалъяра балхаш сихденнача хана, оаха араьккхар Нурек яхача кердача городах йола очерк, эггара бӀарзагӀа йола тема а хьоаяь: гӀишло хьалъяь яьккхачул тӀехьагӀа а хургйолаш я город е дӀаяргья? Оаха аьлар город йиса еза, амма энергетикашта хетаделар из нийса хургдац аьнна. Тха выступленех йола решенеш тӀаьйийр СССР Госплано а, хӀаьта ишта кхыча бехктоккхамеча организацешеи ведомствашеи а. Тхона хийттар нийса хилар: город хӀанз дегӀайоагӀаш, тоалуш, хозлуш йоагӀа. Ший хана оаха оттаьяр гӀишлош хьалъеш латтача яьржача социалистически яхье котбаьннарашта йола журнала преми. Нуреке бахача наха шоай аргӀагӀа лаьрхӀар «Дружба народов» журнала дикагӀа йолча публикацена шер-шера болхлой премеш тела.

Тахан Нурена библиотека латт 13500 томах. Цифра башха кертагӀъяккха эшаш а яцар, цхьа хӀама децаре: дерригa книжкаш, хӀаьта царна юкъе я совгӀата яхкийта авторий автографаш тӀа а латташ йола партеи правительстван кулгалхой, общественни деятелий, Ӏилманхой, космонавтий, советски доазол дехьарчен яздархой произведенеш. Библиотекера книжкаш тӀадеттала — тӀатеха хӀама доацаш! — хӀара денна.

Тхо каст-каста хул гӀишлош хьалъеш латтача, деппарий конференцешн дискуссеши ю, болхлошца вӀашагӀдетталу. ХӀанз цар дехарагӀа гӀо ду оаха цига художественни музей хьаь. Итташ болча художникаша хьогге а деннад гӀишлонхошта совгӀата шоай керда балхаш.

— Советски къамий литератураштa юкъе доттагӀий бувзамаш хинна Ӏац — цар вӀаши дӀаьхий ду. Мишта чакхйоал из чоалхане процесс?

— Сона хет, вай дерригa къамаьл а цу проблемана хетадаь дар аьнна. Са безам ба аз Михаил Шолохова дешашца чакхдаккха: «Къамий яздархой керда оазаш эрсий литература оалех дӀаийнай, ца дӀаьхий даьд, боьъонца дола интернациональни литература даьд».

(АПН).

Хьалхара заседани

Академика М. Д. Миллионщикова цӀерагӀча Грознерча мехкдаьтта институте вӀашагӀъеллай педагогически общества юкхьанцара организаци. Цо болх бергба ерригa Нохч - ГӀалгӀай дешара заведенеш юкъеоаш йолча педагогически общества республиканска Советаца айхха бувзам а болаш.

Цу организаце хьалхарча заседане ГНИ педобщества юкхьанцарча организацена хьалхашка латта дехкараш белгалдоахаш къамаьл дир института дешара даькъерча проректора, доцента В. Г. Беликова.

Хьехархочо ше а ди тӀехьа лакхъе еза ший знанеш, ерригa дешара процесс а студенташта кхетам балар а дика лер юташ хилийтара, Ӏомае еза психологи а социологи а. Къаьстта а терко е еза студенташца болх беш патриотизмаца, интернационализмаца, ширача заман ийрчача гӀулакхашца къовсам лоаттабарца дувзаденнача дешай, аьлар цо.

Цу гӀулакха къаьстта йоакхо е еза дуккхача къамех бола викалаш бахача вай республика хьалашка. Дуккхьал, мехкдаьтта институте дешаш ба 30 къамех бола нах.

Института хьехархой хина тӀеххьара Ӏилман - методически конференци хетаяь яр комплексни дешаран студенташта кхетам бaларен дешашта.

Ишта педобщества юкхьанцарча организаце заседане вуза хьехархо мишта хила веза дувцаш къамаьл дир института физика кафедра заведующе П. П. Космачева.

Заседани чакхйоалаш хержар ГНИ педобщества юкхьанцарча организаце бюро, цунна юкъебахар института ерригача факультетий хьехархой.

Е. ОДИНЦОВА,
мехкдаьтта института хьехархо.

Капчагайски форда йисте хьалъяьй юкъерча бӀаьшеренашка хиннар санна йола гӀала. Кхыметтел бӀарчча чӀоагӀале и ала а йиш я цунах — тӀох детта лакха пенаш, вӀовнаш, бойницаш. Из Ӏалаьмате тамашийна совгӀат кхаьчад Казахстана столица Алма-Атен, город-спутника Капчагая къонача морякий Клубага. Из тамашийна хӀама хьалъяьраш Алма-Атински архитектурно - гӀишлошъяра института студенташ ба.

Эггара хьалха идея хилар. ТӀаккха болх беш хилар студенчески проектно - конструкторски бюро. ЧӀоагӀа лоархӀаме дар къонача города архитектурни ансамблаца из керда гӀирс мишта товш хургба хар.

«Мозаика» яхача гӀишлои отряда студенташ бӀарччача Ӏай из моллагӀбар санна боаца гӀирс хьалбе кийчлуш хилар. Фаьлгаца ювцар санна йолча городока помещенеш ка дӀанийсъе езаш яр къоначa морякий Клуба дешара классаш.

Шоашта дагадехар хьаде болабалара студенташта ийшар цаӀи ахи бутт ха. ГӀала хьалйир эггара дерегӀа йолча материалах — Капчагайски водохранилищана юхе дуккха болаш болча тӀох. Эггара хьалха город хьалъе болабенна гӀишлонхой чубаьха списании вагонаш гонахьа кхера а бетта тоаянча йиайха а паргӀата а хилар. Каминаш, фордигахьа тӀадероадаь тайп-тайпара бесаш дола кхагаш теха кораш, урагӀа нгӀаш цергаш а йолаш детта пенаш, крепостной пенаш тӀа, вӀовнаш тӀа латта къьнача йоккхийча топий манеташ — цу дерригенеша из фаьлг болаш санна хеталолийт, ше санна кхы йоанача форда романтика сурт оттаду.

Города-фаьлга символически дӀоагӀа къонача морякашта дӀабеделлад. Класашка занятеш я, хи тӀа тренировкаш ю. ТӀеххьарча кхаь шера алхха тӀема-форда лакхерча дешара заведенешна деша вахав Капчагаерча къонача морякий Клубе дешаш хинна 17 воспитанник.

ТӀох хьаьъьча крепоста корашта кӀал гӀолла, Капчагайски форда тӀа гӀолла гӀургӀажаш санна лел кӀай парусаш дола яхташ. Ма хоза хет-кх гӀала корехи коанаӀарехи дӀаарахьежача! Из хьалъяьраш укхаза кхы а юхабахка безам болаш ба форда йисте цхьаькха хоза фаьлг вӀашагӀболла.

СУРТА ТӀА: студенташ-гӀишлонхой крепоста дӀоатӀаш къонача морякашка дӀалуш ба.

Е. ШЛЕЯ сурт.
ТАСС фотохроника.

СТУДЕНТАШ БОЛЧА

Укх деношка, Л. Н. Толстой цӀерагӀча Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен университета студенташ болча хьоашалгӀа баьхка хилар моттигера поэташ. ХьатӀадоагӀача СССР 60 шу дизара цӀейна хетадаьча цу вӀашагӀкхетаре баьхка хилар: Гагиев Гирихан, Ленинградера вена хьаша поэт-таржамхо Вольский Сергей, Шайхиев Ӏалвади, Яндарбиев Зелимхан, Угурчиев Алмат-Гири, Арчаков Сали. Моттигерча авторий произведенешкара интернациональни доттагӀала тема яьшхар, цул тӀехьагӀа поэташа йийшар доттагӀалах, Даьхенах, нахах йола шоай стихаш.

С. Вольске дийцар ше моттигерча яздархошца леладеча доттагӀалах лаьца а ше цар произведенеш эрсий меттала яхарах а.

Цул тӀехьагӀа хьаьшаша жопаш тийллар студентий дуккхача хаттарашта.

Поэташта дег тӀера баркал а балаш, вӀашагӀкхетар чакхдоалаш къамаьл дир университета наьна меттеи литературан кафедра хьехархочо Э. Мициаилова.

М. ПАРАХОЕВ,
университета студент.

Грозненски района гӀьнна уллача юрташка, отарашка го йиш я каст-каста наха эшаш дола тайп-тайпара товараш дахьаш йоагӀаш йола автолавка. Наха гӀадбахе тӀаэц автолавка лелаеш воли Арсемиков Ӏалаш. Нах бахача пункте дӀакхоачаше сиха ший автолавка хьа а йийлле товараш дохка дӀаотт из, нах баь кьаьнначул тӀехьагӀа ше юха ноагӀаш хьаина фу эш, аьле, хаттараш ду, дӀаяьду наха эшаш дола товараш.

ЦӀанеча заьвна оттаю, из дӀаяу бале, из кхоачашьяра ха а йилле. Из е вож товар дац оале кхыча базе эаьвка ю, бакъда, ше сага дахьарга аьнна товараш доацаш цӀаккха вагӀац из юха.

Ше гӀулакх деча пункташка баха нах дика бовзаш ва Ӏалаш, доаз цунна цар хьашташ, уж кхоачашдара ший ниэн хьинари ца кхоадеш къахьегаш а ва из. Наьха хьашташ кхоачашдара ше тӀаьйица хинна социалистически дехкараш хӀанздехьа кхоачашдаь ваьннав хьиннар дола ийтолийниk.

СУРТА ТӀА: А. Арсемиков.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

21 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «Даьхенах дола илли».
9.20 — Фильм — берашта. «Боккъонца вола дувмалча вар яз».
10.25 — А. Бородин. «Номер 2 йола симфони».
10.55 — СССР хьаь 60 шу дизара хетаь йола Советски Союза Коммунистически парте Центральни комитетeн, Советски Социалистически Республикий Союза Лакхехьарча Советeн, Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лакхехьарча Советeн вӀашагӀтоха заседани. Съездий Кремлевски Дворецера трансляци. Чакхъьнча — Центральни телевидeнен Ерригсоюзни радион Йоаккхача берий хорон эстрадно-симфонически оркестрон дакъа а лоацаш дола пионерски концерт.
13.20 — «Д. Бедный — революце илланча».
14.15 — «Хьалха дешараш».
14.20 — СССР хьаь 60 шу дизарга. Информационни выпуск.
15.00 — «ДегӀаьлагӀа шерий коммунисташ». Документальни фильмаш.
16.00 — «Эрсий къамаьл».
16.30 — «Массанена лаьрхӀа стадион».
17.00 — «Балерина» яхача Л. Минкуса балета тӀера классически этюд. Кхоачашду Н. Павловски, В. Гордеевски.
17.10 — «Сурташ дола дунен берашка».
17.30 — «Подвиг».
18.00 — СССР хьаь 60 шу дизарга. Информационни выпуск.
18.20 — «Россия» яхача Паччахьалкхен республиканска эрсий халкъа ансамбла концерт.
18.45 — «Тахан дунен тӀа».
19.00 — «Тха кхоачаьна шу даькъа» яхача документальни фильма премьера.
19.30 — СССР хьаь 60 шу дизара хетадаь концерт. Съездий Кремлевски Дворецера трансляци.
21.00 — «Ха».
22.30 — П. И. Чайковский. Фортепьянони оркестрана лаьрхӀа дола хьалхара концерт.
23.05 — «Тахан дунен тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйранара гимнастика.
8.15 — Ӏилман-популярни фильм.
8.35, 9.45 — Природоведени. 2 класс.
8.55 — «Дукха вар — боккха низ». Телевизиони Ӏилман-популярни журнал. 1-ра выпуск.
10.05 — Ӏилман - популярни фильм.
10.25 — А. Бородин. «Номер 2 йола симфони».
10.55 — СССР хьаь 60 шу дизара хетаь йола Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетeн, Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Советeн, Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лакхехьарча Советeн вӀашагӀтоха заседани. Съездий Кремлевски Дворецера трансляци. Чакхъьнча — Центральни телевидeнен Ерригсоюзни радион Йоаккхача берий хорон эстрадно-симфонически оркестрон дакъа а лоацаш дола концерт.
13.20 — «Шахматий школа».
13.50 — ПТУ дешархошта. Эстетически кхетам балар.
14.20 — Французски мотт.
14.50 — Ӏилман-популярни фильм.
15.00 — «Маяковский — художник».
15.45 — «Кердадараш».
16.00 — СССР хьаь 60 шу дизарга. Информационни выпуск.
16.20 — «Известия» газета priз [illegible] хоккейх лоалара [illegible] хьалхашта юкъера турнир. ФРГ-ни Финляндени вӀашагӀтеха командаш. 3-гӀа период.

[illegible]
19.05 — «Нохч-ГӀалгӀайче» [illegible].
19.25 — Киножурнал.
19.35 — «Эвенки» [illegible].
20.05 — «Шоана, бераш!».
20.20 — «Нохч-ГӀалгӀайчоа [illegible]». Телевизиони документальни фильм.
21.00 — «Ха».
21.30 — «Шеалгалии кӀирдиэни» яхача телевизиони документальни фильма премьера.

22 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Н. Погодин. «Кремлевские куранты». М. Горьке цӀерагӀча СССР Союза Московски Художественни академически театра фильм-спектакль.
10.55 — СССР хьаь 60 шу дизарга. Информационни выпуск.
11.00 — «Кремлевские куранты» [illegible] фильм-спектакль. дӀахьахьар.
12.15 — СССР хьаь 60 шу дизарга. Информационни выпуск.
14.20 — СССР хьаь 60 шу дизарга. Информационни выпуск.
15.00 — «Хьалхарча шерих гӀолла». Телевизиони документальни фильмаш.
15.45 — «ДоттагӀаллен хоровод». Союзни республикай берий художественни коллективий выступленеш.
16.30 — «Парти — вай гӀулакх дахь дахаш хилар». Поэтически композици.
17.00 — СССР хьаь 60 шу дизарга. Информационни выпуск.
17.15 — «Мичча шо. журналашта».
18.05 — «Кхуте йол: [illegible]» фильм-концерта премьера.
18.45 — «Известия» газета priз хоккейх лоалара хьалхашта юкъера турнир. СССР-ни ЧССР-ни вӀашагӀтеха командаш. Перерыве (19.20) — «Тахан дунен тӀа». (20.10) — «[illegible]».
21.00 — «Ха».
22.00 — «Документальни экран».
23.00 — «Тахан дунен тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйранара гимнастика.
8.20 — «Хьуна вензий», Телевизиони документальни фильм.
8.35, 9.15 — Музыка. 7 класс.
9.05 — Немецки мотт.
10.05 — «СССР-е Ӏалам лоралдаь».
10.35, 11.40 — Юкъара биологи. 9 класс.
11.05 — «Шоана, зай-водной».
12.10 — «Чалоборы» яха Ӏилман-популярни фильм.
12.25 — «СССР халкъий музыка. РСФСР музыка».
12.55 — «Айтматов Чингиз дуне...».
13.40 — «Котаь гӀайре». Ӏилман-популярни фильм.
13.55 — «П. Бажова дувцараш».
14.25 — «Звездочет». Телевизиони журнал.
15.10 — Географи.
15.40 — «Кердадараш».
16.00 — СССР хьаь 60 шу дизарга. Информационни выпуск.
16.20 — «Нохч-ГӀалгӀайче тӀелхьа».
18.00 — «Дезала педагогика».
19.10 — Фильм.
19.15 — Халкъа тӀахьежама [illegible].
19.30 — «Премьера [illegible] тӀехьагӀа ду къамаьл». «[illegible]» яха художественни фильм.
20.05 — «Байса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Шун хьалхах». Музыкальни передача.
21.00 — «Ха».
22.00 — «Дерриганна [illegible]». Телевизиони художественни фильм. 1-ра сери.

РАДИО

21 ДЕКАБРЬ

6.40 — «Юртара Ӏуйренаш» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.15 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
7.35 — Передачай программа (гӀалгӀай меттала).
8.35 — «СССР халкъий къамий [illegible] — социализмана [illegible] хӀама». Беседа (эрсий меттала).
8.55 — Музыка (гӀалгӀай меттала).
9.45 — Сийлахь-Йоккхача Котаьлон 40 шу дизарга. [illegible] (гӀалгӀай меттала).
9.15 — «ДоттагӀаша [illegible]». Исторически [illegible] Габисова беседа (эрсий меттала).
9.30 — «Къона [illegible]» (гӀалгӀай меттала).
10.00 — Передачай программа. Хаттаршка дола хоам (эрсий меттала).
10.01 — «[illegible]» корреспонденци (нохчий меттала).
10.16 — «[illegible]». Концерт (гӀалгӀай меттала).
10.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
10.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
10.30 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
10.30 — Хоамаш.

6.55 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.35 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.50 — «Шоана, энергетикаш!». Концерт (нохчий меттала).
11.15 — «Сталинградски [illegible]». Беседа (эрсий меттала).
11.30 — «[illegible]» (гӀалгӀай меттала).
11.50 — Музыка (гӀалгӀай меттала).
15.00 — «[illegible]» (нохчий меттала).
15.35 — Концерт (гӀалгӀай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаттаршка дола хоам (эрсий меттала).
16.01 — [illegible] (нохчий меттала).
16.15 — «[illegible]». [illegible] (гӀалгӀай меттала).
16.30 — КПСС XXVI съезда [illegible] — [illegible] (гӀалгӀай меттала).
16.45 — «[illegible]» (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала).
18.30 — Хоамаш.

22 ДЕКАБРЬ

6.10 — «Социалистически [illegible]» (нохчий меттала).
6.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

Хоттам

Тахан республика гӀалаьши [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Температура республике 2—7, Грозне 4—8 градус йовха йолаш хилeн тарлу.

[illegible] [illegible] 3—10 метр [illegible]. Температура буьйса —4 +1, дийнахьа +7 +12 градус йолаш хилeн тарлу.

Метеостанца.

Грозперча экранаш тӀа

«ЗАХВАТ»

[illegible] Таджикистана милице болхлошта хетадаь дола фильм [illegible] Таджикистан кинематографисташа [illegible] [illegible] милице [illegible] Таджикистан [illegible] ССР халкъа артистъ Аминов Бабек. Из актер [illegible] «[illegible] гӀа», «[illegible]», «Имарал Рахимов», «Пускать», «[illegible]» яхача а кхыча а картинех.

Майора Касимова роль [illegible] актер Тимохин Владимир. Дукхьаьнна [illegible] «Журавушка» яхачи картини [illegible]. Цул тӀехьагӀа [illegible] «[illegible]».

«[illegible]», «Эрсий арe», «Полюшкина Зорина [illegible]» яхача а кхыча а картинаш [illegible] [illegible] роль.

Комеди [illegible] Владимира [illegible] режиссера Махмудов Мухиддин [illegible]. Цу фильмашта [illegible] актриса [illegible] Т. [illegible], [illegible], [illegible] [illegible].

Картинана [illegible] композитора Артемьев Эдуарда.

«НАСЛЕДНИЦА ПО ПРЯМОЙ»

Тернам [illegible] керда [illegible] [illegible]. Кхойтта шу даьннача [illegible] [illegible] Пушкина [illegible] [illegible]. Хьаи йоӀ яз Жеия? ХӀаьта [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ду [illegible]. ХӀаьта, дог [illegible] [illegible] Женина [illegible] [illegible] [illegible].

Фильме Жений роль ловзаеш я Москвера школьница Ков [illegible] Татьяна, кхыча ролаш ловзаеш ба Т Друбич, Н Нефедов, А. Юрицын, кхы [illegible]. Картине ер композитора Шварц Исаака музыка.

«ПРОЩАЛЬНАЯ ПЕСНЯ ЛЮБВИ»

Турецки кинематографиста Д. Теркали сценарих режиссера А. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible].

Н. КОВАЛКИНА

Редактора лам.
М. М. ХАМХОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редакторе — 2-46-57; редактора заместителе — 2-05-07, жоалхьаьнна секретаре — 2-84-00; отделий: партий эхара — 9-24-04, промышленностей транспортан — 2-05-01, юрта бахамa 2-47-81, культура — 2-01-75, кехаш — 9-24-07, корректорски — 2-89-00.

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-46-57, заместителя редактора — 2-05-07, ответственного секретаря — 2-84-00, отделов: партийной жизни — 9-24-04, промышленности и транспорта — 2-05-01, сельского хозяйства — 2-47-81, культуры — 2-01-75, писем — 9-24-07, корректорская — 2-89-00.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоттен деношка

[illegible] «Грозненский рабочий» издательство типографи. Маяковскогo, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № [illegible].